
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:1

Medlemsstrategi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:2 och motion 2017:117 om medlemsstrategi för Svenska kyrkan. Utskottet anser att det som motionärerna för fram i sina motioner är viktigt och konstaterar att nationell nivå kontinuerligt tar fram medlems- och verksamhetsstatistik kring detta.

Däremot anser inte utskottet att det är nationell nivå som ska analysera och ta fram medlemsstrategier utan att det är främst församlingens uppdrag. Utskottet är också tveksamt till om en nationell strategi för medlemsutveckling är det bästa sättet att uppnå det motionärerna vill och betonar vikten av att församlingarna arbetar med lokal verksamhetsutveckling. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2017:2 och motion 2017:117.

Till betänkandet finns tre reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:2.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:117.

Motionernas förslag

Motion 2017:2 av Lars-Ivar Ericson, Strategi mot minskning av antal kyrkomedlemmar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en tydlig strategi för att motverka minskningen av antalet kyrkomedlemmar.

Motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson, Medlemsutvecklingsstrategi

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Bakgrund

Medlemsutvecklingen i Svenska kyrkan

Antalet medlemmar i Svenska kyrkan minskar. Sedan år 2000, då kyrkan fick ändrad relation till staten, har antalet medlemmar minskat från nästan 7,4 miljoner medlemmar till 6,1 miljoner medlemmar år 2016. I medlemmar i andel av befolkningen innebär det en minskning från 82,9 procent år 2000 till 61,2 procent år 2016. Orsaken

är både aktiva utträden och en generationsväxling, då äldre medlemmar dör utan att det tillkommer lika många nya medlemmar genom dopet. Sedan 1996 föds ingen till medlemskap i Svenska kyrkan, utan föräldrar väljer detta åt sina barn. Om inte doptalen förändras kommer effekterna av generationsväxlingen öka under de kommande decennierna. Den kraftiga nedgången i andelen av befolkningen som är medlem i Svenska kyrkan beror på att invandring ökar folkmängden och bidrar till ett mer mångreligiöst samhälle. I de prognoser som tagits fram av kyrkokansliet beräknas 45 procent av svenska folket vara medlemmar i Svenska kyrkan 2030 om utvecklingen följer samma mönster som de senaste decennierna.

Även antal dop, konfirmander, vigslar och gudstjänstbesök minskar över tid. Det finns regionala och lokala undantag från denna utveckling. I boken *Församlingar mot strömmen*, utgiven av Svenska kyrkan beskrivs befolkningsomflyttningar inom Sverige och kyrksamheten som faktorer för de regionala och lokala skillnaderna. De församlingar som har ökat antalet medlemmar återfinns i storstadnära kommuner med hög inflyttning och växande befolkning. Medan andra församlingar, framförallt i glesbygd redan har mött en snabbare medlemsminskning till följd av utflyttning och generationsväxling.

Svenska kyrkan är inte ensam i denna utveckling utan antalet medlemmar minskar även i t.ex. frikyrkorna, de politiska partierna och andra traditionella folkrörelser. Även om engagemanget fortsatt är stort är inte ett livslångt medlemskap en självklarhet. Politiska partier har tappat hälften av sina medlemmar, men även fackföreningar samt miljö- och friluftorganisationer har haft vikande medlemstal de senaste decennierna. I stället är det vanligare att gå in och ut ur organisationer i olika faser av livet, att engagera sig utan att vara medlem eller i lösare nätverk. Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsorganisation och har ännu inte påverkats fullt lika mycket som många andra organisationer. Medlemstalen har minskat med 20 procent på 20 år, vilket är i ungefär samma omfattning som för de traditionella frikyrkorna.

Genom de studier som genomförts av den nationella nivån genom åren med hjälp av Svenska kyrkans enkät till medborgare, de s.k. externa Kyrkbussarna, framkommer att de som lämnat Svenska kyrkan framförallt uppger att orsaken till utträdet var att de inte tror på Gud. Att kyrkan inte upplevs vara relevant och ekonomiska argument anges därefter som orsak till utträdet. I vilken mån kyrkan upplevs som relevant och meningsfull är starkt kopplat till kunskapen om vad kyrkan gör, vilken är låg i befolkningen som helhet. Detta trots att en majoritet av befolkningen uppger att de mött Svenska kyrkan i någon form under det senaste året.

Det finns starka samband mellan relevans och upplevelsen av att kyrkan kommunicerar sådant som är viktigt i människors liv och att kyrkan finns med vid viktiga livshändelser. Det bygger både på personlig relevans och drivkraften att solidariskt bidra till kyrkan som samhällsnyttig aktör. Kunskap och förtroende hänger också samman. Människor som har en låg kunskap om kyrkan har också ofta ett lägre förtroende för den.

Under 2016 trädde fler än någon sin ur Svenska kyrkan. Totalt valde över 90 000 att aktivt träda ut, vilket var nästan dubbelt så många som föregående år. Det motsvarar 1,5 procent av medlemmarna, vilket är fler än under ett kyrkovalsår som annars brukar var de år då utträdena är särskilt höga. Detta var dels en effekt av medial granskning, dels följer det ökade antalet utträden ett mer övergripande mönster som för närvarande även präglar utvecklingen bland systerkyrkor och andra organisationer i Norden. Ett livslångt medlemskap är inte längre självklart.

Den största gruppen utträdare var i likhet med tidigare år unga mellan 25–30 år, men under sommarmånaderna i samband med mediernas granskning av resor och

representation i församlingar och utlandskyrkans ledning trädde främst äldre medlemmar med en låg relation till kyrkan ut. De som har en svag eller ljum relation med kyrkan har inte alls uppmärksammat händelsen. Detta var resultatet av att medlemmar blivit besvikna eller arga på företrädare för kyrkan i samband med mediegranskningar och mediedebatter. Under året uppmärksammades Svenska kyrkan i media även bland annat i samband med ”mitt-kors-debatten” samt konflikter kring det nya kyrkohandboksförslaget Även i andra sammanhang när Svenska kyrkan uppmärksammas i medier eller vid påminnelser om medlemskap i samband med val och skattebesked ses ökade utträden.

För att besvara frågan om orsaker till utträden 2016 görs inom projektet Kyrkotillhörighet under förändring, en studie av in- och utträden baserad på statistik och intervjuer.

Exempel på arbete som pågår

Stiftens direktorer tog under våren 2017 ett beslut om samverkan i främjandearbetet inom området kommunikation under rubriken Kommunikation som mission – en gemensam verktygslåda för ökad relevans och närvaro. Med relevans, resurs och relation i fokus kan stiftens erbjuda församlingarna utbildning med målet att stärka dem i deras arbete med:

- ◆ ett synligt missionsarbete
- ◆ ett effektivare kommunikationsarbete
- ◆ att synliggöra församlingens arbete
- ◆ att människor upplever kyrkan som relevant
- ◆ att stärka den praktiska förmågan hos arbetslagen

Arbetet stärker också förmågan att samverka mellan kyrkans olika nivåer i kommunikationsarbetet för att nå de grupper som har en svag relation med sin församling och som därför vanligen är svåra att nå. Arbetet sker i samarbete med den nationella nivån.

Den nationella nivån bedriver också kontinuerligt forsknings- och analysarbete, som ger underlag till Svenska kyrkans teologiska och strategiska reflektion över sin identitet och sin nationella och internationella omvärld. Analysarbetet handlar bland annat om att iaktta samhällsförändringar inom områden som medlemsutveckling, ekonomi, demografi och värderingar.

Den nationella nivån tillhandahåller redskap till stöd för arbetet med omvärldsanalys. Svenska kyrkans statistikdatabas är ett sådant redskap i analysarbetet. Den är tillgänglig för anställda, förtroendevalda och andra intresserade. Den bidrar med statistiskt material för såväl församlingar, stift som nationell nivå. Nyckeln till Svenska kyrkan är en publikation som kyrkokansliet tar fram varje år. I den kan man ta del av olika artiklar med sikte på framtiden.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid 2013 års kyrkomöte behandlades motion 2013:5 om en framtidskommission och den bereddes av Kyrkolivsutskottet (KI 2013:12). Motionären föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en framtidskommission. Utskottet delade motionärens uppfattning att det är viktigt att diskutera framtidsfrågorna för att se vilka strategiska vägval Svenska kyrkan ska göra men menade att det arbete som motionären efterfrågar redan pågår och därför föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:2.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:117.

Utskottet anser att det som motionärerna för fram i sina motioner är viktigt. Det finns ett behov av att ständigt reflektera kring medlemskap både utifrån ett teologiskt och organisatoriskt perspektiv. Hur vi t ex genom dopet blir medlemmar i Kristi kyrka men samtidigt kan gå ur och in i Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att nationell nivå kontinuerligt tar fram medlems- och verksamhetsstatistik och ser fram emot fördjupade studier i in- och utträdesfrågan. Detta material och underlag finns tillgängligt för församlingarna.

Däremot anser inte utskottet att det är nationell nivå som ska analysera och ta fram medlemsstrategier utan att det är främst församlingens uppdrag. Utskottet är också tveksamt till om en nationell strategi för medlemsutveckling är det bästa sättet att uppnå det motionärerna vill och betonar vikten av att församlingarna arbetar med lokal verksamhetsutveckling. Därför föreslår utskottet att avslå motion 2017:2 och motion 2017:117.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss mot Kyrkolivsutskottets beslut att föreslå kyrkomötet att avslå motion 2017:117, till förmån för bifall till motionen.

Daniel Larson, Marie Nielsén, Birgitta Lindén och Ronny Hansson

Reservation 2

Jag reserverar mig mot Kyrkolivsutskottets beslut vid behandling av motion 2017:117 Medlemsutvecklingsstrategi, att avslå motionen. Mitt yrkande var bifall av motionen.

Roland Johansson

Reservation 3

KI 2017:1

Jag reserverar mig mot Kyrkolivsutskottets beslut vid behandling av motion 2017:2 Strategi mot minskning av antal kyrkomedlemmar, att avslå motionen. Mitt yrkande var bifall av motionen.

Roland Johansson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:2

Missionsinsatser

Sammanfattning

Betänkandet omfattar fyra motioner som på olika sätt behandlar missionsarbetet i Svenska kyrkan. I motionerna 2017:64 och 2017:150 vill motionärerna att kyrkostyrelsen gör missionsatsningar, i motion 2017:76 vill motionären att kyrkostyrelsen ska samla goda kommunikationserfarenheter i en kunskapsbank och i motion 2017:140 vill motionären att kyrkostyrelsen gör en deskriptiv sammanställning av institutions-själavården samt gör en långsiktig plan för den.

När det gäller motioner 2017:64 och 2017:150 delar utskottet motionärernas bild att åtgärder behövs för att revitalisera missionen i Svenska kyrkan. Utskottet lyfter fram kyrkans uppgift att nå till alla med evangeliet och att människor ska komma till tro på Jesus Kristus. Kyrkan behöver också hitta förkunnelsens tilltal i varje tid till varje person. Men utskottet anser inte att motionernas förslag till hur detta ska göras är framkomliga sätt.

Utskottet anser att det inte behövs ytterligare satsningar på insamling av lyckade kommunikationsinsatser i missionssyfte, såsom det föreslås i motion 2017:76, eftersom det redan finns flera sätt att dela sådana erfarenheter.

När det gäller motion 2017:140 vill utskottet lyfta fram vilken viktig del institutions-själavården är av Svenska kyrkans verksamhet, och ser motionärens goda ambition för dess utveckling men anser inte att den nationella nivån bör initiera ett arbete inom detta område då det är en angelägenhet först och främst för församlingarna och bör stödjas av stiftet.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå dessa fyra motioner.

Till betänkandet finns två reservationer och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:64.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:76.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:140, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:140, punkt 2.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:150.

Motionernas förslag

Motion 2017:64 av Kjell Petersson m.fl., Satsning på evangelisation och församlingsbyggande

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att – i samråd med biskopsmötet – ta initiativ till en förnyad satsning på evangelisation och församlingsbyggande.

Motion 2017:76 av Aron Emilsson, Översyn av kommunikationsformer i missionssyfte

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av de kommunikations- och arbetsformer som används i stift och församlingar för att nå ut med kyrkans verksamhet och det kristna budskapet, och samla och återrapporera de mest lyckade exemplen för råd och metodutveckling i en nationell kunskapsbank.

Motion 2017:140 av Sten Elmberg, Värna om missionsinsatserna

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en deskriptiv sammanställning av institutionssjälavård.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en långsiktig plan för institutionssjälavård.

Motion 2017:150 av Ann-Christine From Utterstedt, Öka missionen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att den viktiga missionen på alla nivåer inom Svenska kyrkan ökar och är samstämmig över hela landet.

Bakgrund

Mission är en del av församlingens grundläggande uppgift och i förlängningen hela kyrkans uppdrag. I inledningen till andra avdelningen i kyrkoordningen anges vad som är syftet med den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission, nämligen ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.”

Statistik för medlemskap och verksamhet

Under de senast 25 åren har Svenska kyrkans medlemsantal i relation till den totala befolkningen minskat. Även antalet döpta och konfirmerade samt gudstjänstbesökare har minskat under denna tid.

En del i minskningen handlar om att det bor fler människor i Sverige med annan religiös livsåskådning nu jämfört med för 25 år sedan. Även de så kallade invandrar-kyrkorna ökar (Katolska kyrkan, Syrisk-ortodoxa kyrkan m.fl.) vilket gör att fler människor som bor i Sverige döps, konfirmeras, går i gudstjänst i dessa samfund nu än för 25 år sedan. Enligt Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har det skett en ökning av antalet församlingar från 2010 till 2015 i främst syrisk-ortodoxa och muslimska samfund, samt grupper anslutna till Buddhistiska samarbetsrådet.

Uppgifter från Svenska kyrkans statistikdatabas visar att även inom Svenska kyrkan ökar antalet deltagare i vissa verksamheter. När man studerar statistiken visar den att nästan alla stift har öppen verksamhet (exempelvis förskole- och grundskoleklasser som besöker kyrkor) och där har besöksantalen ökat i de flesta stift sedan år 2000. Även när det gäller barn och ungdomars medlemskap i gruppverksamhet så redovisar de flesta stift öknings. I de yngre åldrarna (0–3 år) är ökningen störst men även högre upp i åldrarna går det upp kraftigt i vissa stift.

Dela tro – dela liv

Efter ett beslut i kyrkostyrelsen i juni 2012 genomförs nu tillsammans med stift och församlingar en särskild satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften

och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Svenska kyrkan vill med satsningen ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro.

Satsningen pågår mellan 2013 och 2018 och har ekonomiska ramar på sammanlagt 60 miljoner kronor och är nu i en avslutande fas.

Program för lärande och undervisning

Av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020* (KsSkr 2017:1) framgår det att ett av de områden som kyrkostyrelsen kommer att särskilt prioritera under planeringsperioden är *Lärande och undervisning*. Det kommer att ske genom ett systematiskt och sammanhållet program för alla åldrar som ska bidra till att stärka det arbete som görs lokalt. Kyrkostyrelsen vill tillsammans med stift och församlingar utveckla synen på det gemensamma undervisningsansvaret på ett sätt som stärker bildning och gör skillnad för individer, grupper och på samhällsnivå. Kyrkostyrelsens satsning ska stärka kunskapen i kristen tro och ge förutsättningar och redskap till fördjupning.

Det nya programmet *Lärande och undervisning* kommer även att bygga på resultat från forskningsprojektet *Meningsskapande och lärande i Svenska kyrkans praktiker*, som är nära knutet till *Dela tro – dela liv*. Erfarenheter från reformationsåret ska tas till vara och internationella samarbeten kommer att integreras i satsningen. Arbetet kommer att ske i nära samverkan med bl.a. översynen av *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete*.

Kommunikationsnätverk

Den nationella nivån har tillsammans med övriga nivåer byggt upp olika forum för delning av information, diskussion och goda exempel på hur man bäst kommunicerar och når ut med kyrkans erbjudande. Det finns regelbundna träffar inom ett stiftskommunikatörsnätverk som den nationella nivån samordnar. Där delar man information om respektive stifts och den nationella nivåns aktuella frågor. Gemensamma målgruppsanalyser och mätningar av insatser ger gemensam kunskap om budskap, kanal och metod. Arbetet utgår från det gemensamma styrdokumentet för kommunikation. Varje år arrangeras också kommunikationsdagar där kommunikatörer från Svenska kyrkan i hela landet samlas och får inspiration, fortbildning och delar goda exempel.

För vardagligt delande och kollegial support finns också nätverkande grupper på Facebook där kommunikatörerna delar med sig av material och idéer.

Institutionssjälavården

I Svenska kyrkans institutionssjälavård inbegrips för det mesta det uppdrag som Svenska kyrkan har i kriminalsjälavården på fängelser och häkten (NAV), i sjukhuskyrkan, i militär själavård och i universitetskyrkan. Ibland inbegrips även verksamheten kyrka–polis i samverkan, flygplatskyrkan, kyrkans närvaro på Migrationsverkets förvar, kyrka–skola och kyrka–arbetsliv. Även andra närliggande uppdrag finns – såsom kyrkans närvaroverksamhet i köpcentrum, kyrkans medverkan i exempelvis familjecentraler, kyrkans samverkan med socialtjänsten t.ex. i nattvandringar på stan och kyrka på flyktingförläggning.

Institutionssjälavården är en pastoral verksamhet som bedrivs av församlingarna med stöd från stiftet och med samordningsstöd av den nationella nivån. En gemensam förutsättning för många av dessa arenor, är samverkan inom ett ekumeniskt arbetslag. Inom institutionssjälavården finns sedan ett antal år tillbaka även själavårdare från

andra trossamfund än de kristna. Det ekumeniska samarbetet är viktigt för att skapa trovärdighet och förtroende.

Pågående kartläggningar

Stiftsrektorskollegiet har gett den nationella nivån i uppdrag att genomföra en kartläggning av stiftens arbete med institutionssjälavård. Under september 2017 genomförs därför en enkätundersökning riktad till stiftskanslierna.

Syftet med enkäten är att samla information om stiftens arbete med att främja och utöva tillsyn över de olika uppdragen inom institutionssjälavården. Frågorna rör bemanning av arbetet med institutionssjälavård i stiftsorganisationen, inriktning och mål, finansiering, avtal eller överenskommelser, samverkan, nätverk och utbildning. Det kommer också att göras en sammanställning av det arbete som sker på nationell nivå rörande samordning och kvalitetssäkring i arbetet med institutionssjälavård.

Parallellt med denna undersökning kommer frågor om församlingarnas insatser inom institutionssjälavården att ställas till församlingarna under hösten 2017 i den årliga inomkyrkliga enkätundersökningen som kallas kyrkbussen. Frågorna till församlingarna rör bemanning av institutionssjälavården, utbyte med församlingens ordinarie verksamhet samt finansiering. Sammantaget kommer dessa undersökningar att ge ett brett kunskapsunderlag om hur Svenska kyrkan arbetar med institutionsjälavården.

Tidigare kyrkomöten

Svenska kyrkans arbete med samhällsaktörer och i arbetslivet

Vid 2010 års kyrkomöte behandlades en motion (2010:69, betänkande KI 2010:8) om att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en inventering av Svenska kyrkans närvaroarbeta hos andra samhällsaktörer, i arbetslivet och på institutioner. Motionen bifölls och uppdraget redovisades i rapporten *På andra arenor*. De exempel som beskrivs i rapporten är tänkta att fungera som ett underlag för lärande, reflektion och inspiration för fler församlingar som vill utveckla sin närvaro på andra arenor.

I inledningen av rapporten lyfts missionsbefallningen i Matteusevangeliet 28:18–20 som en av grunderna till Svenska kyrkans närvaro på andra arenor. En annan slutsats i rapporten är att uppdragen inom institutionssjälavården och annan verksamhet utanför kyrkans väggar lätt blir en parallellverksamhet till församlingens ordinarie verksamhet och ses inte som ett utflöde av den grundläggande uppgiften.

Något som man också lade märke till var att vilket perspektiv av den grundläggande uppgiften som betonas i uppdraget att vara kyrka på andra arenor kan skifta, men ofta är det diakonala perspektivet framträdande, eftersom undervisning och gudstjänst kan upplevas som missionerande. Undantag utgörs av kyrkan på sjukhuset och i fängelset liksom i militärsjälavården. Närvaron på andra arenor blir mission, i möte med medlemmar, som ofta kan leda till andra kontakter med kyrkan.

Mission och evangelisering

Vid 2010 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande *Mission och evangelisering* (KI 2010:11) två motioner (2010:14, 2010:63). Motionärerna föreslog på olika sätt att den nationella nivån skulle stärka Svenska kyrkans mission och evangelisation genom utbildningsstöd till församlingar och stift eller genom en gemensam plan för arbetet. Den ena motionen nämnde också särskilt samverkan med väckelse- och förnyelserörelser.

Utskottet menade att en mycket stor del av arbetet i Svenska kyrkan redan handlar om mission, då det ingår som en del i församlingens grundläggande uppgift. Utskottet

lyfte fram att uppgiften ska beskrivas i varje församlingsinstruktion och att stiftet i det sammanhanget har såväl främjande- som tillsynsansvaret. Utskottet ansåg att modeller och metoder för att nå människor hela tiden utvecklas i olika församlingar och sammanhang utifrån en vilja att vara en kyrka där mission ingår som en naturlig del. Utskottet menade att det inte fanns skäl för kyrkomötet att ge några nya uppdrag till kyrkostyrelsen på det sätt som hade föreslagits i motionerna. Kyrkomötet avtog båda motioner.

Mission i Sverige

Vid 2012 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande *Mission i Sverige* (KI 2012:10) bland annat ett förslag om att kyrkostyrelsen skulle inrätta ett råd för mission i Sverige (motion 2012:23).

Utskottet bejakade behovet av en kontinuerlig reflektion för att öka förståelsen av mission och om hur mission kan utövas och utvecklas. Utskottet menade att den gemensamma satsningen *Dela tro – dela liv* bidrar till att mission lyfts fram i Svenska kyrkan och ansåg därför att motionärernas önskan var tillgodosedd. I enlighet med utskottets förslag avtog kyrkomötet motionerna.

Församlingsutveckling och missionsstrategi

Under kyrkomötet 2014 avtog fyra motioner (2014:2, 25, 47 och 103) som på olika sätt handlade om församlingsutveckling och mission (betänkande Tu 2014:1). I betänkandet hänvisades till programmet *Dela tro – dela liv*, och Tillsyns- och uppdragsutskottet menade att programmets inriktning och omfattning svarade på det som motionärerna ville uppdraga åt kyrkostyrelsen. Läronämnden yttrade sig över motion 2014:47 och anförde att missionsstrategier förverkligas i varje församling, tydliggörs i församlingsinstruktionen och utarbetas i samspel mellan stiftet och de lokala pastorala områdena.

Andlig vård i kriminalvården

Kyrkomötet behandlade 2015 motion 2015:67 om den andliga vården i kriminalvården. Motionen handlade om territorialbegreppet kopplat till ansvaret för andlig vård i kriminalvården, liksom att Svenska kyrkan till skillnad från andra trossamfund själv finansierar sin verksamhet vid kriminalvårdsanstalter och häkten. Motionen behandlades av Kyrkolivsutskottet (KI 2015:16) som bl.a. hävdade att utifrån vistelsebegreppet är det den enskilda församlingens ansvar att erbjuda andlig vård vid kriminalvårdsanstalter/häkten, som ligger inom församlingen gränser. Om detta uppdrag innebär en betungande kostnad för den mindre församlingen är det stiftens ansvar att bidra. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag till beslut.

Strategi för mission och undervisning bland invandrare

Under kyrkomötet 2016 bifölls motion 2016:52 och kyrkostyrelsen fick i uppdrag att ta fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare. Kyrkolivsutskottet anger i sitt betänkande (KI 2016:2) att församlingarna är i stort behov av stöd i att hantera frågor kring mission och undervisning för nya svenskar. Det ansåg att det behövdes mer kunskap och vägledning i hur mötet blir så bra som möjligt.

Uppdraget bereds nu inom ramen för den av kyrkostyrelsen beslutade satsningen *Lärande och undervisning*.

Utskottets överväganden

Motion 2017:64

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:64.

Utskottet bejakar motionärens intention att åtgärder behövs för att revitalisera evangelisation och församlingsbyggande i Svenska kyrkan. Utskottet lyfter fram kyrkans uppgift att nå till alla med evangeliet och att människor ska komma till tro på Jesus Kristus. Kyrkan behöver också hitta förkunnelsens tilltal i varje tid till varje person.

Utskottet noterar att det finns pågående satsningar i samma riktning, t.ex. Nya sätt att vara kyrka och arbetet med ett program för undervisning och lärande. De förslag som finns i motionens motivering kan med fördel tas med i det arbetet. Även om utskottet delar motionärens mening att detta arbete är angeläget tror utskottet inte, som beslutsförslaget är formulerat, att det leder till de ändringar som både motionären och utskottet bejakar. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Motion 2017:76

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:76.

Utskottet håller med motionären att det är viktigt att Svenska kyrkan arbetar med att ständigt förbättra sina kommunikationsformer och att man i olika enheter i Svenska kyrkan delar med sig av erfarenheter av kommunikationsarbetet. Utskottet anser att denna erfarenhetsdelning redan görs på olika sätt i olika nätverk och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Motion 2017:140

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:140.

Institutionssjälavården är en mycket viktig del av Svenska kyrkans arbete som utförs av församlingarna på andra arenor än i församlingens egna lokaler. Utskottet ser motionärens goda ambition att utveckla institutionssjälavården men anser inte att den nationella nivån bör initiera ett arbete inom detta område då det är en angelägenhet först och främst för församlingar och bör stödjas av stiftet. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionens båda punkter.

Motion 2017:150

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:150.

Som utskottet redan anfört ovan beträffande motion 2017:64 bejakar utskottet behovet av att på nytt vitalisera missionen i Svenska kyrkan och lyfter fram kyrkans uppgift att nå till alla med evangeliet och att människor ska komma till tro på Jesus Kristus. Men utskottet anser att kyrkomötet inte kan uppdra åt kyrkostyrelsen att se till att missionen ökar och är samstämmig på samtliga nivåer, utan menar att varje stift och församling måste ta ansvar för detta. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets beslut vid behandling av motion 2017:64 Satsning på evangelisation och församlingsbyggande. Mitt yrkande var bifall till motionen.

Roland Johansson

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets förslag att avslå motion 2017:64, och föreslår istället att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i samråd med biskopsmötet ta initiativ till en förnyad satsning på evangelisation och församlingsbyggande i anslutning till vad som anförs i motion 2017:64.

Berit Simonsson

Särskild mening 1

Motion 2017:76: Även om nätverken som finns är fungerande så skulle en nationell kunskapsbank där man samlar alla de mest lyckade exemplen fungera som ett kompilerande tillskott till Svenska kyrkan. Därav så anser jag att motionen bör bifallas.

Anders Ahl

Särskild mening 2

Jag ansluter mig till Berit Simonssons reservation.

Kjell Petersson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:3

Svenska kyrkans undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:13 *Dop av vuxna*, 2017:120 *ABC för kyrkans undervisning*, 2017:137 *Söndagsskolematerial* och 2017:148 *Kunskapsapp/spel* för barn och unga.

Utskottet anser att dessa motioner som handlar om kyrkans undervisning är angelägna. Utskottet konstaterar att mycket av det som föreslås i motionerna är sådant som redan genomförts, ryms inom pågående arbete eller kommer att bli en del i programmet för lärande och undervisning. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017:120, punkt 1, ska anses besvarad med vad utskottet anfört medan motionerna i övrigt ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:13 ska anses besvarad med vad utskottet har anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:120, punkt 1 ska anses besvarad med vad utskottet har anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:120, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:137.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:148.

Motionernas förslag

Motion 2017:13 av Magnus Hedin, *Dop av vuxna*

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för dop av vuxna i Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett undervisningsmaterial att användas inför dop av vuxna i Svenska kyrkan, samt att översätta materialet till de språk som kyrkostyrelsen anser behövs.

Motion 2017:120 av Niklas Grahn, *ABC för kyrkans undervisning*

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i den kommande satsningen *Program för lärande och undervisning* utarbeta nationella *Trons ABC* där det centrala innehållet i kyrkans dopundervisning för olika åldrar formuleras.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inbjuda biskopsmötet och Läronämnden till en ledande roll i arbetet.

Motion 2017:137 av Julia Kronlid, Söndagsskolematerial

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan ansvariga för barn och ungdomsarbetet inom Svenska kyrkan ta fram ett enhetligt söndagsskolematerial som de församlingar som önskar kan beställa.

Motion 2017:148, av Ann-Christine From Utterstedt, Kunskapsapp/spel för barn och unga

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en kunskapsapp/spel om Svenska kyrkan för barn och unga.

Bakgrund

Motionerna som behandlas i detta betänkande handlar om Svenska kyrkans undervisningsuppdrag. I dem lyfts olika aspekter av lärande och undervisning i Svenska kyrkan fram och de har det gemensamt att de vill att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram material, riktlinjer eller strategi för de olika områdena.

Under 2009–2012 pågick programmet *Barn och unga 0–18* år med uppgift att bidra till att barn och unga upplever Svenska kyrkan som en plats där de kan dela tro och livsfrågor på sina egna villkor och engagera sig utifrån sina egna förutsättningar.

Programmet *Barn och unga 0–18* år avslutades 2012 och samma år beslutade kyrkostyrelsen om en gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*. Syftet med satsningen är att stödja stiftens främjande av församlingarna i deras uppgift att med stöd av undervisning möjliggöra för människor i olika åldrar att ta emot evangelium. Satsningen *Dela tro – dela liv* pågår under åren 2013–2018. En handläggare och en processledare arbetar med satsningen på nationell nivå. De har kartlagt stiftens stödjande arbete för församlingarnas undervisnings- och missionsuppdrag samt diskuterat med stiftens om satsningens möjligheter och incitament i stiftens vidare arbete med *Dela tro – dela liv*-satsningar. Satsningen med delsatsningar kommer att följas av en ny satsning *Program för lärande och undervisning*.

Vuxendop och undervisning på andra språk

Enligt uppgifter hämtade från Svenska kyrkans statistikdatabas har antalet som döps i vuxen ålder (över 18 år) ökat under perioden 1995–2016 från 533 till 1 143 personer. I 25 av Svenska kyrkans totalt 690 pastorat, var det tio eller fler vuxna som döptes under 2016.

År 1992 kom biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i mötet med invandrare. Ett pastoralt brev från Svenska kyrkans biskopar*. Vid tidpunkten för biskopsbrevet uppfattades dop av vuxna och mötet med invandrare mestadels som ett storstadsfenomen. Även om den bilden till stora delar fortfarande är riktig, så är det även i ett flertal pastorat utanför storstadsregionerna vuxna som döps. Exempelvis har Norra Ölands pastorat (Växjö stift) haft 26 dop av vuxna, Söderhamns pastorat 16 dop av vuxna och Ljusnabergs pastorat (Västerås stift) 11 dop av vuxna under 2016. Flest antal vuxendop ägde rum i Skarpnäcks församling (Stockholms stift), 28 dop. Stockholms stift är också det stift som har haft flest dop av vuxna räknat i absoluta tal, 265 dop under 2016.

Svenska kyrkan har ingen statistik som redovisar hur många av dessa 1 143 dop som sker på andra språk eller där det finns behov av att översättningar till andra språk.

I biskopsbrevet *Leva i dopet – Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* (2011), ville Svenska kyrkans biskopar visa på skäl för dopet,

tydliggöra dess innebörd och tala om vad liv och växt i dopet innebär. Biskopsbrevet tar upp både pastorala och religionsteologiska frågor som kan uppstå, särskilt när det gäller dop av människor som kommer från andra religiösa traditioner.

Behovet av flerspråkigt skriftligt material om Svenska kyrkan och kristen tro har påtalats tidigare, inte minst av nätverket Framtiden bor hos oss, men situationen under hösten 2015 aktualiserade på nytt frågan om behov av skriftligt material på de nyanländas språk. Kyrkomötet beslöt därför med anledning av en motion (2015:36) och Kyrkolivsutskottets förslag (KI 2015:8) att uppdra till kyrkostyrelsen att under 2016 utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandrarspråk samt på vilka språk som behoven är störst. En förstudie har genomförts: *Introduktion till kristendom och Svenska kyrkan på svenska och de större invandrarspråken* Dnr: Ks 2015/1188, och den är vägledande för det fortsatta arbetet.

ABC för kyrkans undervisning

Det finns några skrifter som under flera år har påverkat Svenska kyrkans arbete med lärande och undervisning och de har tagits fram av den nationella nivån:

I dialog med barn – grund för Svenska kyrkans arbete bland barn 0–14 år gavs ut 1999 av Församlingsnämnden och året efter (2000) utkom materialet *Lärande och undervisning – grund för Svenska kyrkans pedagogiska arbete*. Skrifterna innehåller mer av pedagogisk grundsyn än av didaktik.

Svenska kyrkans möte med barnet 0–6 år gavs ut 2012. Dokumentet vill säga något om vad Svenska kyrkan vill vara i mötet med barnet och vara ett stöd för utvecklingen och framtagande av handlingsplaner, kursplaner m.m. Dokumentet anger också vad barnet och vårdnadshavaren kan förvänta sig i mötet med Svenska kyrkan. Församlingar och stift väljer själva om de vill använda sig av dokumentet.

Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete utkom 2008 och är antagna av alla Svenska kyrkans 13 domkapitel. Syftet med riktlinjerna är att skydda konfirmandernas rättigheter och att beskriva förutsättningar för ett konfirmandarbete med hög kvalitet. Riktlinjerna betonar behovet av en helhetssyn på dopuppföljningen som ett livslångt lärande. För den del av dopundervisningen som gäller konfirmandarbetet görs en handlingsplan för konfirmandarbetet. Som hjälp i arbetet med att ta fram handlingsplaner finns reflektionsmaterialet, *Dela liv – inspiration och fördjupning i konfirmandarbetet*, utgiven samma år. Handlingsplanen ska beskriva det lokala konfirmandarbetets mål och innehåll och ange hur rekrytering och utvärdering ska ske. Handlingsplanen utvärderas efter varje konfirmandperiod och ska uppdateras årligen.

Krafttag konfirmation, är ett nationellt projekt som pågår 2014–2017 där alla stift är delaktiga. Projektet är ett kyrkomötesuppdrag, KmSkr 2013:18, som bygger på motionerna 2013:30 samt 2013:43. Inom projektet uppmärksammar man särskilt konfirmationens betydelse och vikten av att Svenska kyrkan har ett genomtänkt barn- och ungdomsarbete med konfirmationen som en integrerad del.

Söndagsskola

Söndagsskola kom på bred front i och med väckelsen under 1800-talets andra hälft. Den traditionella söndagsskolan lade tyngdpunkten på att förmedla kunskap i och om kristen tro. Svenska kyrkan började med söndagsskola under 1900-talets första årtionde. Antalet barn i söndagsskolan, sammanräknat i alla samfund var 1925 45 000 barn. Söndagsskolans storhetstid var under 1950- och 1960-talet, då mellan 130 000 och 140 000 barn gick i söndagsskola (Svenska kyrkans årsbok 1967). Söndagsskolan var då en kristendomsskola på söndagarna.

Söndagsskolan är idag vanligen en del av huvudgudstjänsten, där barnen inleder tillsammans med övriga församlingen, går ut/gör en egen aktivitet och sedan kommer tillbaka till mässan. Antalet barn i denna form av söndagsskola har ökat under 2000-talet. Enligt uppgifter från Svenska kyrkans statistikdatabas fanns det 2015 drygt 9 000 barn i söndagsskolan i Svenska kyrkan vilket kan jämföras med drygt 5 000 barn år 2000.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens barn- och ungdomsrörelse Salt har översatt ett norskt söndagsskolematerial som heter *Skatten* och som används av församlingar både i Svenska kyrkan och i andra samfund. *Skatten* innehåller både pedagogiska principer och förslag till lektionsupplägg utifrån kyrkoåret. Det är möjligt att abonnera och få färdiga terminspaket som innehåller pedagogiskt material, affischer för marknadsföring, ledarhäften m.m.

År 2013 genomfördes en ekumenisk konferens under namnet Jesus till barnen. Initiativtagare var representanter för pingstkyrkan i Jönköping. Efter denna konferens bildades nätverket Jesus till barnen och här ingår bland annat representanter för Livets ord, Pingst ung, Youngsters (Oas-rörelsen), Salt, Evangeliska frikyrkan, Frälsningsarmén och Equmenia.

Kunskapsapp/spel för barn och unga

Svenska kyrkan har på olika sätt arbetat med att ta fram digitalt pedagogiskt material. Under ett flertal år har Svenska kyrkan arbetet med digital plattform för barn i förskoleåldrarna. Bakgrunden är att 2014 års kyrkomöte beslutade, KmSkr 2014:17, att bifalla motion 2014:22 *Barnportal på nätet*. Kyrkostyrelsen fick då i uppdrag att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet. Arbetet är påbörjat, men det har visat sig vara svårt att genomföra då teknikutveckling på området är snabb. Därtill blir både tankar och idéer om utformning, gränssnitt och innehåll snabbt föråldrade.

Som ett projekt i det så kallade KRUS (Kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd 2009–2012) utvecklade Svenska kyrkan i Tidaholm i samarbete med Svenska Bibelsällskapet spelet *Testament* som var ett slags actionspel i GT-miljöer. Spelet finns att ladda ned på Svenska bibelsällskapets hemsida. Under sommaren 2017 släppte Svenska bibelsällskapet en bibelapp där barn via sin smartphone kan få ta del av animerande bibelberättelser och spela enkla spel som memory. Appen är kostnadsfri.

Program för lärande och undervisning

Av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020*, KsSkr 2016:1, framgår det att kyrkostyrelsen kommer att inleda ett systematiskt och sammanhållet arbete för att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:13 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:120, punkt 1 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:120, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:137.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:148.

När det gäller motion 2017:13 menar utskottet att det är viktigt att närma sig dessa viktiga frågor, som rör dop av konvertiter, med varsamhet. I utskottets övervägande nämns biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångkulturell kontext* (2012), som framhåller betydelsen av resonerande och eftertänksamhet i mötet med konvertiter. Utskottet menar att det inte finns behov av riktlinjer gällande dop av vuxna.

Utskottet framhåller att motion 2017:120 är angelägen särskilt i den delen som handlar om att stärka den gemensamma uppfattningen om sådant som rör undervisningens innehåll, motion 2017:120 punkt 1. Utskottet ansåg att programmet för lärande och undervisning är ett svar på det som motionen efterfrågar i 2017:120, punkt 1. Utskottet förutsätter att biskopsmöte och läronämnd finns med i det fortsatta arbetet med programmet för lärande och undervisning.

Motion 2017:137 handlar om att ta fram ett enhetligt söndagsskolematerial för Svenska kyrkan. Utskottet anser att vi inte bör ha ett enda enhetligt material, eftersom förutsättningarna för församlingarna skiljer sig åt. I detta instämmer även De Ungas Kyrkomöte.

Gällande motion 2017:148 menar utskottet att den innehåller idéer som är värdefulla, men att det inte är kyrkostyrelsens uppgift att skapa en kunskapsapp/spel för barn och unga.

Mot denna bakgrund anser utskottet att motionen 2017:120, punkt 1, ska anses besvarad med vad utskottet anfört medan motionerna i övrigt ska avslås.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Elisabeth Kullenberg, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Kjell Petersson, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att anse motion 2017:120, punkt 1, besvarad. Vi anser att det finns ett behov av att lyfta fram minsta gemensamma nämnare i Svenska kyrkans dopundervisning. Det är viktigt att innehållsfrågorna i kyrkans undervisning står i centrum i kommande satsningen *Program för lärande och undervisning*, och ett bifall till motionens punkt 1 skulle bidra till detta.

Niklas Grahn, Katarina Glas, Torbjörn Arvidsson, Sofia Rosenquist, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson och Marja Sandin-Wester

Särskild mening 1

Jag ansluter mig till ovanstående reservation.

Karin Janfalk

Särskild mening 2

Motion 2017:137: Även om Salt har översatt söndagsskolematerial som heter *Skatten* så behövs det material som Svenska kyrkan själv tagit fram, som ligger i enlighet med Svenska kyrkans tro och lära, och som ska vara gratis. Ett material som är gjort i Svenska kyrkans egna led som inte ska kosta att använda och som ska kunna användas lång tid framöver.

Motion 2017:148: I dagens samhälle så är mobilen en central del av många ungas liv, vilket då innebär att unga i stor utsträckning laddar hem mycket appar och spel till deras mobiltelefoner. Därför behöver Svenska kyrkan ett rikt utbud med appar som både ska kunna nyttjas av barn och unga. Även om det i svaret refereras till att det finns spel och appar så borde utbudet vara större då Svenska kyrkan har mycket att förmedla till barn och unga. Bara fantasin kan sätta gränser. Därför anser jag att motionen ska bifallas.

Anders Ahl

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:4

Kyrkliga skolavslutningar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:84, där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att undersöka i vilken utsträckning skolan väljer att fira sin skolavslutning i ett kyrkorum eller i annan kyrklig lokal. Motionären vill också att kyrkostyrelsen ska erbjuda stöd och vägledning för de församlingar som vill erbjuda föräldrarna skolavslutningar. Utskottet menar att det är skolans sak att bestämma över var skolavslutningar hålls och hur de utformas, vilket gör det mindre viktigt att undersöka detta vidare. Utskottet menar också att stöd och vägledning till stift och församlingar som vill genomföra föräldrarnas skolavslutningar i kyrkorum inte behövs. Utskottet föreslår att motion 2017:84 avslås i sin helhet.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:84, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:84, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2017:84 av Anders Ahl, Skolavslutningar i kyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur vanligt det är att skolorna i riket inte har kyrkliga skolavslutningar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur kyrkomötet kan stödja och vägleda, både stift och församlingar, som vill verka för att erbjuda föräldrarna kyrkliga skolavslutningar då detta inte erbjuds av skolan i fråga.

Bakgrund

Sveriges radio gjorde inför ett radioprogram (Människor och tro) 2010 en omfattande enkätundersökning om skolavslutningar i Sverige. Undersökningen ägde rum innan 2011 års skollag trädde i kraft och innebar bland annat att konfessionella inslag inte ska förekomma i skola med offentlig huvudman. Enkäten sändes ut till 4 712 grundskolor. Av dessa svarade 1 397, vilket motsvarade 29 procent. I enkäten fick skolorna svara på frågor om var skolavslutningen firas, vad som avgjort platsen och vem som leder sommaravslutningen. Ungefär hälften av de som svarade angav att de firade sin skolavslutning i en kyrka eller församlingslokal (årskurs 1–6). I årskurserna 7–9 sjönk siffran ner till en fjärdedel.

När 2011 års skollag trädde i kraft intensifierades diskussionen om religions- och övertygelsefriheten och vad den innebär. Vid ett flertal tillfällen gav dåvarande Folkpartiet och Kristdemokraterna uttryck för en vilja att göra ett undantag i skollagens paragrafer om att både utbildning och undervisning i skola med offentlig huvudman ska vara konfessionslös. När riksdagens utbildningsutskott sammanträdde 16 april 2015, togs följande beslut till ändring av 2011 års skollag.

Utbildningen vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell. Trots första stycket får det i annan utbildning än undervisning förekomma enstaka konfessionella inslag som syftar till att överföra och utveckla traditioner som är en del av samhällets kulturarv. Deltagandet i sådana delar av utbildningen som innehåller konfessionella inslag ska vara frivilligt.

Grundläggande är att det är skolan som själv bestämmer hur skolavslutningen ska genomföras. Ändringen av 2011 års skollag betyder inte att skolan ska hålla sina skolavslutningar i kyrkan.

När den nya skollagen trädde i kraft 2011, så förekom det alltmer ofta att föräldrar tog initiativ till skolavslutningar, som förlades utanför skoltiden. En för eleven frivillig ”skolavslutning” som planerades och genomfördes av föräldrar i samverkan med t.ex. den lokala församlingen. Omfattningen av dessa föräldrarna skolavslutningar är oklar (finns ingen statistik på detta). Däremot kan det noteras att dessa föräldrarna skolavslutningar brukar väcka diskussion och debatt i lokalmedia.

Kyrkomöten

Frågan om skolavslutningar har tidigare behandlats av kyrkomötet. I motion 2007:73, föreslog motionärerna att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utarbeta material och riktlinjer till stöd för föräldrarna skolavslutningsgrupper. Av Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2007:15 framgår att utskottet ansåg att föräldrarna skolavslutningsgrupper inte skulle leda till det syfte motionärerna ville uppnå. Utskottet var övertygat om att skolavslutningar även fortsättningsvis kan arbetas fram i dialog mellan Svenska kyrkan och skolan. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås vilket också blev kyrkomötets beslut.

I motion 2011:26 föreslog motionärerna att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material när det gäller skolavslutningar i kyrkan. Kyrkolivsutskottet delade motionärernas uppfattning och föreslog i sitt betänkande KI 2011:9 att kyrkomötet skulle bifalla motionen vilket även blev kyrkomötets beslut.

Med anledning av uppdraget utarbetades ett samtalsmaterial *Svenska kyrkan och skolavslutningar* som presenterades 2012 och finns att ladda ner på Svenska kyrkans hemsida. Materialet är tänkt som ett stöd för församlingar som vill reflektera över mötet mellan kyrka och skola. Det innehåller inga anvisningar, stöd eller anvisningar till stift och församlingar, som vill verka för ”föräldrarna” kyrkliga skolavslutningar.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:84.

Utskottet konstaterar att det är skolan som har att bestämma på vilket sätt och i vilka lokaler som skolavslutningar hålls, varför det inte är angeläget att genomföra undersökningar som ytterligare tar reda på i vilken utsträckning skolor firar sin skolavslutning i kyrkorum eller i andra kyrkliga lokaler.

Utskottet bedömer att det inte finns något behov i församlingarna av stöd och vägledning, när det gäller att genomföra föräldrarnas skolavslutningar.

Utskottet vill framhålla att skolavslutningen i kyrkan inte är det enda sättet som mötet sker mellan skola och kyrka. Det handlar bland annat om skolbesök som görs i samband med kristna högtider. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionen ska avslås i dess helhet.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Elisabeth Kullenberg, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Kjell Petersson, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskop Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Skolavslutningar är något som många är intresserade av; enligt en undersökning vill 8 av 10 svenskar ha avslutning i kyrklig miljö. Därav så anser jag att det är viktigt att bifalla att-sats 1 i motionen. Det är även viktigt att ta i beaktning att Svenska Kyrkans Unga välkomnar andemeningen i att-sats 1. Denna undersökning är viktig så man har ny statistik att utgå ifrån som dessutom täcker hela landet.

Anders Ahl

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:5

Fler språkkunniga förkunnare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:27. Motionären vill att behörighetsregler för dem som söker prästutbildningen vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut ska ändras så att de kan få läsa ett modernt språk istället för grekiska/hebreiska. Motionären vill också värna rätten till dispens för språkkravet pga. särskilda svårigheter med språkinläring. Utskottet anser att det är bra att det finns präster med olika språkkunskaper i Svenska kyrkan och ser positivt på de existerande dispensmöjligheterna. Utskottet fäster också stor vikt vid läronämndens yttrande om vikten av de bibliska språken som förutsättningar för god förkunnelse. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionens båda punkter.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:27, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:27, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2017:27 av Ylva Wahlström Ödmann, Fler språkkunniga förkunnare

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att prästkandidater kan byta ut grekiskan eller hebreiskan till ett levande språk, dock ska språkorienteringen genomföras via bibelvetenskapen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att prästkandidater även fortsättningsvis kan få dispens på medicinsk grund, kring språksvårigheter.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 27 i Ln 2017:7y, *bilaga*.

Bakgrund

Den teologiska utbildning som en präst måste ha, inklusive studier i bibelvetenskap med grekiska och/eller hebreiska, sker vid ett universitet eller på en högskola.

Språkstudier i prästutbildningen

Enligt gällande behörighetsregler, beslutade av kyrkostyrelsen 2013, krävs för att komma in på prästutbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut (pastoral-teologiskt slutår) att man är antagen av ett stift som prästkandidat och har en magisterexamen med huvudområde inom kunskapsområdet teologi/religionsvetenskap. I dessa studier ska det ingå 60 högskolepoäng (hp) bibelvetenskap. Av dessa ska minst 30 hp vara språkliga studier i Gamla testamentet (hebreiska) eller Nya testamentet (grekiska). Men man får också läsa båda språken.

Dispens från språkkrav

Dispens från utbildningskraven kan beviljas av Svenska kyrkans dispenskommitté som är ett organ som tillsätts av kyrkostyrelsen. Dispenskommittén prövar varje enskilt dispensärende med utgångspunkt från gällande behörighetsregler och utifrån de omständigheter som gäller för den sökande.

Den som söker dispens från kravet på språkliga studier i bibelvetenskap, behöver ha ett intyg från läs- och skrivutredning/dyslexiutredning. Intyget ska vara utfärdat av någon som har behörighet att utföra läs- och skrivutredning och får vara högst fem år gammalt.

Det finns i nuläget inga beslut från eller förslag till kyrkostyrelsen om att ändra dispensreglerna för språkliga studier i bibelvetenskap.

Prästers kunskap i hebreiska och grekiska

Anledningen till kravet på att präster ska kunna antingen hebreiska eller grekiska är att språken ger en fördjupad insikt i bibeltexterna och deras tolkningsmöjligheter. En översättning kan ge goda förutsättningar för att förkunna men att gå till grundtexten ger läsaren möjlighet att ytterligare fördjupa sig i texten, textens sammanhang, den omvärld den är skriven i och läsaren får upptäcka olika möjliga tolkningar, både språkligt och sakligt.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:27.

Utskottet anser att det är en rikedom att det finns präster med olika språkkunskaper i Svenska kyrkan. Man ser också positivt på att det finns dispensmöjligheter för dem som har särskilda svårigheter med språkinlärning och vill att dessa fortsätter gälla.

Utskottet fäster stor vikt vid läronämndens yttrande om vikten av de bibliska språken som ”ger förutsättningar för god förkunnelse”. Dessutom vill utskottet lyfta de bibliska språken som en del av den lutherska kyrkans tradition.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionens båda punkter.

Uppsala den 5 oktober 2017

KI 2017:5

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2017:7y

Fler språkkunniga förkunnare

Läronämndens yttrande över motion 2017:27

I den reformatoriska traditionen benämns ibland prästen som Verbi Divini Minister (det gudomliga Ordets tjänare). En omistlig del av detta uppdrag är att näras och bäras av det gudomliga tilltalet i de bibliska texterna. Att Svenska kyrkans präster har kunskaper om dessa texter på grundspråken, ger förutsättningar för god förkunnelse och för att vara trogen mot sina vigningslöften. Läronämnden anser att förslaget strider mot ett gott förvaltarskap av kyrkans tro, bekännelse och lära.

Uppsala den 31 augusti 2017

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:6

Könsfördelningen i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:26. Motionären vill uppdra till kyrkostyrelsen att göra en kartläggning om hur könsfördelningen i Svenska kyrkan ser ut bland deltagare i verksamhet, volontärer och anställda samt att kyrkostyrelsen därefter ska återkomma med förslag på hur en jämn könsfördelning ska uppnås. Utskottet menar att jämn könsfördelning är av stor vikt för hela Svenska kyrkan men anser att församlingarna redan vet hur könsfördelningen ser ut lokalt. En kartläggning skulle därför inte tillföra ny kunskap. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:26, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:26, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2017:26 av Niklas Grahn, Könsfördelningen i Svenska kyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning över hur könsfördelningen ser ut i Svenska kyrkan bland deltagare i olika verksamheter, volontärer och anställda. Kartläggningen ska ske på församlings-, stifts- och nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen utifrån kartläggningen återkommer till kyrkomötet med förslag till hur en jämn könsfördelning på sikt ska uppnås.

Bakgrund

Statistik

Svenska kyrkans församlingar och stift redovisar statistik över sin verksamhet som sammanställs i Svenska kyrkans statistikdatabas. De enda uppgifter som är redovisade efter kön är statistiken över döpta och konfirmerade.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation sammanställer statistik över antalet anställda uppdelad efter kön och befattning. Statistiken finns tillgänglig så att sammanställningar kan göras på församling, stift och nationell nivå.

Fördelning på kön av förtroendevalda finns tillgänglig i Svenska kyrkans organisationsregister Kyrksam. I det registrerar församlingar, pastorat och stift antalet ledamöter, ersättare och ordföranden i kyrko- och församlingsråd, kyrkofullmäktige, stiftsstyrelse och stiftsfullmäktige.

Kyrkostyrelsen lämnar en gång per mandatperiod en redogörelse till kyrkomötet av jämställdheten inom Svenska kyrkan. Skrivelsen lämnas vid en sådan tidpunkt att den kan få betydelse för nomineringarna inför nästföljande kyrkoval (senaste skrivelsen lämnades 2016, KsSkr 2016:4). I skrivelsen *Jämställdheten i Svenska kyrkan* finns alltid statistik uppdelad på kön på förtroendevalda på församling-, stift- och nationell nivå, samt på antalet anställda per befattningar i hela Svenska kyrkan.

I den skrivelse med årsredovisning som kyrkostyrelsen lämnar till kyrkomötet varje år finns uppgift om hur många av de anställda på nationell nivå i Sverige som är kvinnor.

Kvinnors och mäns attityder mot Svenska kyrkan

Av en medlemsundersökning som den nationella nivån genomförde 2015 framgår att medlemmar sätter värde på Svenska kyrkan och den verksamhet som bedrivs och de är i huvudsak positiva. Undersökningen visar att det är en påtaglig skillnad mellan kvinnors och mäns upplevelser. Två tredjedelar av de tillfrågade kvinnorna och drygt hälften av männen uppgav att helhetsintrycket av årets möte med Svenska kyrkan har varit mycket eller ganska positivt.

Konfirmandverksamhet

Genom arbetet med *Krafttag konfirmation* har frågan om ojämn könsfördelning bland konfirmander och unga ledare uppmärksammats i några av de genomförda mötena i stiftet och på den nationella nivån. Diskussioner har förts om hur man kan nå fler pojkar. Det finns lokala initiativ där man medvetet riktar sig till pojkar med erbjudandet om konfirmation, vilket i vissa fall har lett till konfirmationsgrupper som består uteslutande av pojkar. Lokalt finns även exempel på arbete för att ledarstaben på lägren (både anställda och frivilliga) ska bestå av både kvinnor och män.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:26.

Utskottet delar motionärens bedömning att könsfördelningen på Svenska kyrkans alla nivåer är ojämn, både sett till anställda i vissa yrkesgrupper och till deltagandet i flera verksamheter. Utskottet anser att en jämnare könsfördelning i verksamheten är viktig från en rekryteringssynvinkel, i synnerhet i konfirmandundervisningen och bland unga ledare.

Utskottet understryker att varje person som väljer att delta i verksamheten, oavsett kön, är viktig och att det är församlingarnas uppgift att försöka nå så många människor som möjligt och att församlingarna lokalt ska hitta vägar att välkomna alla i gemenskapen.

Utskottet anser däremot att en kartläggning inte kommer att leda till någon ny kunskap för församlingarna då man där i regel redan vet hur det förhåller sig och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionens båda punkter.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets önskan att avslå motion 2017:26. Jag anser att det finns ett stort behov av att utifrån kartläggning och analys utveckla metoder och pedagogik för att nå en jämn balans mellan könen i Svenska kyrkans verksamhet.

Niklas Grahn

Reservation 2

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets beslut vid behandling av motion 2017:26 Könsfördelningen i Svenska kyrkan, att avslå motionen. Mitt yrkande var bifall av motionen.

Roland Johansson

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:7

Markera mot inhuman behandling av ensamkommande barn

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2017:42 om inhuman behandling av ensamkommande flyktingbarn. Utskottet anser att det är viktigt att Svenska kyrkan markerar mot detta och konstaterar att mycket arbete redan görs men att det är angeläget att fortsätta uppvakta Sveriges regering och Migrationsverket i dessa frågor. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2017:42 punkt 1 och 2. Däremot anser utskottet att motionens tredje punkt ska avslås då den är för vagt formulerad.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:42, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2017:42 av Gunvor Torstensson m.fl., Behandling av ensamkommande barn

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa omflyttningarna under asylprövningstiden för ensamkommande barn efter 18-årsdagen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att ta beslut om amnesti för ensamkommande barn som väntat mer än ett år på besked om asyl.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa utvisningarna av ensamkommande barn med starka asylskäl.

Bakgrund

Ensamkommande barn är ett samlingsnamn för personer yngre än 18 år som kommer till Sverige utan sina föräldrar eller andra vårdnadshavare. I FN:s handbok till flyktingkonventionen från 1979 står det att barn är ensamkommande om de inte har en vårdnadshavare i det land där de söker asyl, men oftast menar man utöver detta också barn som lever utanför systemet som papperslösa.

Ett barn, det vill säga en person under 18 år, får aldrig utvisas till ett land där hen saknar ett s.k. ordnat mottagande (t.ex. i form av en släkting eller ett barnhem).

Sedan år 2015 har över 38 000 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige. Handläggningstiderna för asylansökan har varit mycket längre än normalt. Det är inte ovanligt att väntan på beslut sträcker sig över flera år. Detta innebär att många av de som kom hit som ensamkommande barn hinner bli myndiga innan beslutet har fattats, eller så bedömer Migrationsverket att man är äldre än vad man har angivit i sin ansökan och då skrivs man upp i ålder.

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar (Rådgivningsbyrån) är ett asylrättscentrum som sedan 1991 verkar för en rättssäker asylprocess. Rådgivningsbyrån är en ideell förening i regi av Caritas, Rädda barnen, Stockholms stift och Svenska kyrkan. Rådgivningsbyrån erbjuder gratis juridisk rådgivning till asylsökande, ombud, gode män, kontaktpersoner och andra berörda via telefon och mail. Rådgivningsbyrån företräder asylsökande juridiskt både i Sverige och internationellt.

Omflyttningar under asylprövningstiden

När man är myndig har man inte längre rätt att bo kvar i familjehem eller på HVB-hem, eftersom dessa platser är avsedda för barn. Ansvaret för att tillhandahålla boende i väntan på asylbeskedet övergår från kommunen till Migrationsverket, och det bidrag som kommunen har fått för att tillgodose det ensamkommande barnets behov upphör. Om man inte kan ordna med ett eget boende i väntan på asylbeslutet behöver man flytta till ett av Migrationsverkets anläggningsboenden någonstans i landet. Kommuner och organisationer har uppmärksammat regeringen på att flyttarna i många fall tar ifrån ungdomarna den trygghet som de har kunnat bygga upp på boendet, i skolan och bland vänner, och att detta har negativ inverkan på deras hälsa. Med anledning av detta beslutade regeringen att extra medel ska betalas ut under 2017 för att de kommuner som vill ska kunna erbjuda de unga personerna att bo kvar i kommunen i väntan på sitt asylbesked även efter myndighetsdagen. Kommunen har dock ingen skyldighet att låta den unge bo kvar i kommunen.

Svenska kyrkans församlingar har under en längre tid redogjort för hur det överhängande hotet om att behöva lämna boende, skola och socialt nätverk har stark negativ påverkan på hälsan hos de barn och unga som de möter. På flera håll har ansträngningar gjorts för att kunna erbjuda de ensamkommande unga att stanna på den ort där de har rotat sig fram till att beslut har fattats. Engagerade i församlingar, bland annat i Borlänge, har erbjudit boende och det har förekommit uppvaktningar av lokala beslutsfattare.

Svenska kyrkans nationella nivå har deltagit i möten om ensamkommande barn och ungas psykiska hälsa som regeringen inbjöd till i februari 2017. I samband med dessa möten diskuterades omflyttningarnas inverkan på de unga människornas hälsa.

Svenska kyrkan har tillsammans med Rädda barnen i ett brev i mars 2017 till migrationsminister Morgan Johansson framfört följande förslag:

- En mjukare och naturligare övergång från 17 år till vuxen för asylsökande. Unga ska ha fortsatt tillgång till god man fram till dess att beslutet vunnit laga kraft och få stanna i de kommuner där de är placerade och där de går i skolan.
- Att kommuner ska få ersättning för ensamkommande också efter att de fyllt 18 för att stoppa de omflyttningar som nu sker.

I väntan på att detta sker föreslår vi att:

- Riktlinjer eller rekommendationer från SKL tas fram om hur kommunerna bör agera innan ett beslut vunnit laga kraft.
- Migrationsverket tar större hänsyn till att omplacering sker så nära som möjligt till var ungdomen redan börjat etablera sig

- Bättre och tillförlitlig information ska tillgängliggöras så att förut-sättningarna för civilsamhället att hjälpa till när omflyttning sker förbättras.

Amnesti för barn som har väntat mer än ett år på besked om asyl

Företrädare för Svenska kyrkans nationella nivå har vid ett antal tillfällen tillfrågats om att underteckna krav på allmän amnesti för ensamkommande barn. Svenska kyrkans nationella nivå har valt att inte skriva under uppropen. Det beror inte på att nationell nivå inte delar bilden av ensamkommande barns och ungas utsatthet och av behovet av snabba åtgärder men man har gjort bedömningen att vissa krav, däribland kravet om allmän amnesti, har varit för ospecifika eller att de inte går att kombinera med svensk lag och asylrättens principer om individuell bedömning.

Som ett alternativ till kraven på amnesti har Svenska kyrkan och flera andra organisationer i stället framfört krav på att utvisningarna till Afghanistan stoppas till dess att Migrationsverket har gjort en ny bedömning av säkerhetsläget i landet genom ett rättsligt ställningstagande. I juni 2017 framförde Svenska kyrkan tillsammans med Rädda barnen krav på att samtliga utvisningar till Afghanistan stoppas till dess att:

- ett nytt rättsligt ställningstagande tagits, baserat på den nya information som nu finns tillgänglig
- ansvarig myndighet följt upp hur situation ser ut för personer som har utvisats tidigare

Juluppropet för en human asylpolitik, där Svenska kyrkan deltog genom Sveriges kristna råd, hade ett särskilt fokus på barn och ungas situation. Uppropets första uppmaning löd: *Ge barn och unga rätt till trygghet och framtidstro*. Uppmaningen syftade till den tillfälliga asyllag som sedan sommaren 2016 medför att tillfälliga uppehållstillstånd är norm för de som beviljas skydd i Sverige. De flesta asylsökande får status som alternativt skyddsbehövande, vilket innebär 13 månaders uppehållstillstånd om ansökan bedömts utifrån den tillfälliga lagen. För att kunna känna trygghet och framtidstro krävs att man har rimliga möjligheter att förutse hur ens liv kommer att gestalta sig. I det perspektivet är 13 månader en kort tid.

Den tillfälliga lagen medför även att möjligheten att få uppehållstillstånd på grund av så kallat särskilt respektive synnerligen ömmande omständigheter är begränsad. Tidigare fick afghanska ensamkommande barn i regel permanent uppehållstillstånd eftersom det inte gick att skicka tillbaka dem till Afghanistan utan ett ordnat mottagande. Att man nu i stället beviljar tidsbegränsade uppehållstillstånd innebär att hoppet släcks för många unga som försöker bygga upp ett liv i Sverige, och detta ville Svenska kyrkan och Sveriges kristna råd (SKR) uppmärksamma.

Stoppa utvisningarna av ensamkommande barn med starka asylskäl

Att få söka asyl är en mänsklig rättighet som regleras av FN-konventioner, EU-direktiv och svensk lag. Grundregeln är att Sverige inte kan neka den som söker skydd, och som inte kan få skydd någon annan stans, att stanna i Sverige så länge hen riskerar att utsättas för skyddsgrundande behandling om hen utvisas. Det är detta Migrationsverket bedömer i asylutredningen. Detta innebär, så länge Migrationsverket gör en korrekt bedömning, att ingen person, barn som vuxen, som bedöms ha skyddsskäl utvisas såtillvida att hen inte kan få skydd i ett annat land.

Ensamkommande barn, det vill säga personer under 18 år som sökt asyl i Sverige utan sällskap av en vårdnadshavare, får inte utvisas till hemlandet om det inte finns så kallat ordnat mottagande (som en vårdnadshavare, släkting, eller ett välfungerande

barnhem). Om Migrationsverket hittar en släkting som säger sig kunna ta emot barnet, skulle hen kunna skickas tillbaka. Eftersom Afghanistan, som är det land som de flesta ensamkommande barnen kommer ifrån, saknar välfungerande barnhem är kontakten med familj det enda alternativet för att en minderårig person ska kunna utvisas dit, annars får man stanna i Sverige åtminstone till 18-årsdagen även om man inte anses ha ett individuellt skyddsbehov.

I det uttalande som Svenska kyrkan gjorde tillsammans med Rädda barnen i juni 2017 underströks vikten av tillförlitlig landinformation för att rättssäkra asylbedömningar ska kunna genomföras. Situationen i Afghanistan förändras snabbt, och en bedömning om säkerhetsläget behöver göras utifrån många olika perspektiv. Inför det kommande rättsliga ställningstagandet ville organisationerna därför understryka att man med alla tillgängliga medel bör sträva efter att skaffa sig en så heltäckande och korrekt bild av läget som möjligt. Ingen ska riskera att utvisas till ett land där hen riskerar att utsättas för skyddsgrundande behandling.

Tidigare kyrkomötesbehandling

Flykting- och migrationsfrågan har behandlats på flera tidigare kyrkomöten. På kyrkomötena 2010 och 2011 behandlades två motioner 2010:7 och 2011:9. Båda motionerna innehöll förslag om att Svenska kyrkan skulle intensifiera arbetet med gömda flyktingar i Sverige. Motionerna behandlades av Ekumenikutskottet, Eu 2010:1 och Eu 2011:4. Utskottet ansåg att motionärens intentioner redan var tillgodosedda genom det arbete som bedrivs i Svenska kyrkans församlingar, stift och på nationell nivå och ansåg inte att en utredning skulle förbättra arbetet och föreslog därför att motionerna skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag och avtog motionerna både vid 2010 och 2011 års kyrkomöten.

Även under 2012 års kyrkomöte behandlades två liknande motioner av Ekumenikutskottet i Eu 2012:5. Den ena motionen 2012:12 handlade om de gömda och glömda i Sverige och den andra motionen 2012:15 om utvisade flyktingar. Även dessa avtog av kyrkomötet.

2014 behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande KI 2014:6 motion 2014:27 om församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Motionen bifölls av kyrkomötet.

2015 tog Budgetutskottet vid sin behandling av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2015:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2016–2018* ett initiativ till att kyrkomötet utöver kostnadsram skulle anslå 75 miljoner kronor för arbetet med flyktingar och asylsökande vilket också blev kyrkomötets beslut. Utskottet noterar i sitt betänkande B 2015:1 att bland kyrkostyrelsens prioriteringar finns att öka stödet till utsatta människor i Mellanöstern och till arbetet med asylsökande och flyktingar i Sverige. Då utskottet kan konstatera att situationen ytterligare förvärrats sedan skrivelsen arbetades fram och behovet även betonas i flera motioner (2015:22, 2015:86 och 2015:89) bejakar utskottet behovet av ytterligare medel.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:42, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:42, punkt 3.

Utskottet anser att motionärerna tar upp angelägna frågor och att det, både utifrån ett teologiskt och moraliskt perspektiv, är viktigt att Svenska kyrkan markerar mot inhuman behandling av ensamkommande barn.

Utskottet konstaterar med glädje att mycket arbete redan görs och har gjorts på nationell nivå och anser att det är viktigt att fortsätta uppvakta Sveriges regering och Migrationsverket i dessa frågor. Däremot anser utskottet att det är svårt att bifalla motionens tredje punkt då formuleringen kring starka asylskäl är vagt formulerad. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2017:42 punkt 1 och 2 samt avslå punkt 3.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss mot beslutet.

Borgerligt alternativ anser att utformningen av asylpolitiken är en fråga för regeringen, Migrationsverket och migrationsdomsstolarna. Det faller inte inom ramen för kyrkomötets kompetens att besluta i dessa frågor.

Borgerligt alternativ anser därutöver att svensk lag ska gälla. Om någon efter asylprövning fått avslag ska denna utvisas.

Dessutom har Svenska kyrkan tydligt uttalat sig i frågan i ett otal sammanhang:

27 november 2015: ärkebiskopens reaktion på regeringens förslag om flyktingmottagande

14 december 2016: Juluppropet. Under 2016 har det skett en drastisk förändring i svensk asyl- och flyktingpolitik. En förändring som drabbar barn och unga hårdast. Genom #juluppropet vill Sveriges kyrkor påverka för en human migrationspolitik.

KI 2017:7

13 februari 2017: ärkebiskopen på Expressen debatt: Ge alla som fått asyl rätt till ett familjeliv

14 mars 2017: stf generalsekreteraren: Sverige får inte svika dem som söker asyl.

Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro

Reservation 2

Vi reserverar oss mot Kyrkolivsutskottets beslut att föreslå kyrkomötet att avslå motion 2017:42 punkt 3 och yrkar bifall till densamma.

Det finns goda skäl att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att se över asylprocessen så att rättssäkerheten stärks.

Daniel Larson, Birgitta Lindén, Marie Nielsén och Ronny Hansson

Särskild mening

Sverigedemokraterna anser att denna motion berör ett ämne som Svenska kyrkan inte aktivt ska ta ställning i. Att sedan benämna människor som är över 18 som barn är direkt felaktigt, då man rent juridiskt sett inte är ett barn om man är över 18 år.

Sverigedemokraterna yrkar avslag på motionen i sin helhet

Anders Ahl

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:8

Psykisk ohälsa hos unga

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:151 som handlar om att göra insatser för unga som lever med psykisk ohälsa. Utskottet föreslår att motionen ska avslås med motiveringen att mycket redan är gjort och mycket görs samt att det i första hand är församlingens ansvar.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:151, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:151, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:151, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2017:151 av Ann-Christine From Utterstedt, Psykisk ohälsa hos unga

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att samla in goda exempel från landets församlingar och sprida de mest lyckade verksamheterna kring psykisk ohälsa utifrån en nationell kunskapsdatabas.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att erbjuda samtalsterapi till de ungdomar som drabbas av psykisk ohälsa.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att erbjuda aktiviteter som vänder sig speciellt till ungdomar med psykisk ohälsa.

Bakgrund

Svenska kyrkan har på olika sätt och under ett flertal år uppmärksammat barn och ungas psykiska hälsa och ohälsa. Det har skett och sker i ungdomsverksamheten, i själavård och övrig verksamhet som kommer i kontakt med unga människor. I flera församlingar pågår *Nätvandring*. Att nätvandra innebär att som vuxen försöka se, stötta och stärka unga via nätet, på de forum där ungdomarna själva rör sig. Flera församlingar arbetar med Åldersanpassade sorgegrupper, för t.ex. barn som mist någon anhörig. Många församlingar har också tjej- och killgrupper. Stadsmissionen har också samtalsmottagningar för barn och unga på ett antal platser i landet. På flera platser sker också samverkan mellan t.ex. kommunen och Svenska kyrkan kring verksamheter som vill stödja barn och ungdomar som på olika sätt lever i utsatthet. I Lunds, Härnösands och Luleå stift görs särskilda satsningar gällande själavård för

unga. I genomförandet av ”Krafttag konfirmation” har de flesta stift valt att lyfta ungas livssituation och psykiska hälsa som ett viktigt inslag vid de regionala samlingarna.

I det ekumeniska arbetet, som samordnas av Sveriges kristna råd, SKR, sätter man varje år fokus på diakonin i september. Satsningen kallas Diakonins månad. Under de två senaste åren 2016 och 2017 har man haft fokus på ungdomars psykiska hälsa och ohälsa. Förra året hade ett särskilt fokus på barns och ungas situation. På SKR:s webbsida www.skr.org/verksamheter/verksamhetsomraden/diakoni/diakonins-manad-2016 presenteras information under följande rubriker: Om psykisk ohälsa, diagnoser, så bemöter jag psykisk ohälsa, att vara anhörig, kyrkornas ansvar, handledarmaterial, bok- och musiktips, filmer, podcast och annat material. Under rubriken Om psykisk ohälsa redovisas den gemensamma satsning på forskning inom barn- och ungdomspsykiatri som de fyra myndigheterna Formas, Forte, Vetenskapsrådet och Vinnova samverkat kring under de senaste sex åren. Under perioden 2012 till 2017 avsätter dessa myndigheter 300 miljoner kronor till forskning inom området.

Bakgrunden till myndigheternas samverkan är att det råder osäkerhet kring vad som avses med begreppen psykisk hälsa, psykisk ohälsa och psykiatriska tillstånd. Detta ställs på sin spets när insatser på olika nivåer övervägs: hälsofrämjande för att förbättra den psykiska hälsan, prevention för att motverka psykisk ohälsa och behandling och rehabilitering vid etablerade psykiatriska tillstånd. Psykisk ohälsa har dessa myndigheter valt att definiera som en samlande beteckning för både mindre allvarliga psykiska problem som oro och nedstämdhet och mer allvarliga symtom som uppfyller kriterierna för psykiatrisk diagnos.

Behandling vid tidigare kyrkomöten

Till kyrkomötet 2005 inkom två motioner om suicidprevention (motion 2005:17 och 2005:107). Kyrkolivsutskottet (KI 2005:8) föreslog med anledning av motionerna att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda vad Svenska kyrkan kan göra för att bidra till att förebygga självmord.

Även 2006 behandlade kyrkomötet motion 2006:7 som handlade om att öka Svenska kyrkans tillgänglighet, främst via telefon (i motionen nämndes gruppen ungdomar som en särskild viktig grupp). Kyrkolivsutskottet ansåg att tillgänglighet är en viktig fråga för Svenska kyrkan, men eftersom kyrkostyrelsen redan påbörjat ett arbete inom området föreslog utskottet att motionen skulle avslås (KI 2006:3). Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Motion 2014:66 handlade om utökad familjerådgivning. I motionen nämndes barn och ungdomar som en särskild viktig grupp. Utskottet ansåg att kyrkostyrelsen redan verkar för att Svenska kyrkans familjerådgivning ska utvecklas. I betänkandet konstaterade Kyrkolivsutskottet (KI 2014:17) att det redan finns en handläggare med ansvar för samordning av kyrkans familjerådgivning och att det i uppdraget ingår bland annat att bistå församlingar vid nyetablering av mottagningar. Vidare att barn och unga erbjuds stöd inom ramen för verksamheten. Därför föreslog utskottet att motionen skulle avslås, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:151.

Insatser för att motverka psykisk ohälsa bland unga är ett angeläget arbetsområde som enligt utskottet bör skötas av församlingarna utifrån de lokala förutsättningarna. Utskottet menar att kyrkostyrelsen inte kan erbjuda det som motionären föreslår i form av aktiviteter och samtalsterapi för unga med psykisk ohälsa. Utskottet kan också

konstatera att det har gjorts insatser i form av projekt (kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd 2009–2012) och att det även nu pågår verksamhet inom ramen för Svenska kyrkans ekumeniska arbete med Diakonins månad (2016–2017). Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017:151 ska avslås.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Motion 2017:151 lyfter ett viktigt ämne, då många unga i dagens samhälle lider av psykisk ohälsa. Svenska kyrkan kan vara ett viktigt verktyg för att stötta ungdomar som befinner sig i en tuff situation, med mer satsningar som riktar sig åt de unga i samhället som lider av psykisk ohälsa. Då köerna till barn- och ungdomspsykiatri ofta är mycket långa i vårt land så kan kyrkan hjälpa till.

Anders Ahl

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:9

Nationellt Stim-avtal för musik via internet vid kyrkliga handlingar

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:29. Motionären vill att kyrkostyrelsen utreder förutsättningarna för ett nationellt avtal med Stim där strömmande musik från internet ingår. Utskottet understryker den levande musikens stora värde men ser också att det är angeläget att kyrkan går människor till mötes när de har önskemål om att använda inspelad musik istället. Utskottet ser positivt på ett nationellt avtal med Stim men eftersom en avtalsprocess med Stim redan är i gång där man har som mål att komma överens om hanteringen av streamingtjänster, anser utskottet att motionen är besvarad.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motionen är besvarad med vad utskottet anfört.

Motionens förslag

Motion 2017:29 av Tomas Jansson och Anders Åkerlund, Nationellt Stim-avtal för musik via internet vid kyrkliga handlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett nationellt avtal med Stim avseende användande av strömmande musik från internet i våra kyrkor.

Bakgrund

Tidigare avtal och pågående förhandlingar med Stim

Svenska kyrkans arbetsgivareorganisation (dåvarande församlings- och pastoratsförbund) träffade 1994 en överenskommelse med Stim. Överenskommelsen innebar att församlingar/kyrkliga samfälligheter rekommenderades att i sin tur teckna avtal om en ersättning till Stim för musikanvändning i enlighet med framförhandlat standardavtal.

Detta avtal sades upp av Stim inför årsskiftet 2014–2015 och förhandlingar om ett nytt nationellt avtal mellan Svenska kyrkan och Stim började under våren 2015. Förhandlingarna har inte pågått intensivt hela tiden och de har ännu inte resulterat i ett nytt avtal. Förhandlingarna fortsätter under hösten 2017. Inom ramen för ett nytt centralt avtal, där bl.a. vissa grundläggande frågor regleras, kommer varje enhet i Svenska kyrkan behöva sluta ett standardiserat men lokalt avtal med Stim men det centrala avtalet ska ge ett stort stöd till den lokala nivån i den lokala avtalsprocessen.

Det är för tidigt att säga vad det nya avtalet kommer att innehålla men jämfört med det tidigare avtalet finns ett stort behov av en modernisering och den nationella nivån

mål är att ett nytt avtal ska ta hänsyn till både ny teknik och nya konsumtionsmönster. Målet är också att man inom ramen för pågående förhandlingar ska komma överens om hanteringen av streamingtjänster.

Avtal om musik på svenskakyrkan.se

Vid årsskiftet 2016/2017 slöt den nationella nivån ett avtal med Stim där den nationella nivån betalar en viss summa per år för att Svenska kyrkans samtliga enheter får lägga upp musik på svenskakyrkan.se. Det avtalet gäller retroaktivt från tillkomsten av svenskakyrkan.se och fram till slutet av 2017. Under hösten 2017 kommer parterna att förhandla om ett nytt avtal.

Upphandling med Spotify

Den nationella nivån har upphandlat ett förmånligt pris på abonnemang för streaming av musik genom Spotify. Alla enheter i Svenska kyrkan som vill streama musik genom Spotify kan köpa denna tjänst av Spotify under förutsättning att församlingen har ett eget Stim-avtal. I dagsläget finns inte någon vilja hos leverantören att upphandla ett nationellt abonnemang som omfattar samtliga enheter i Svenska kyrkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motionen är besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet instämmer i det motionärerna anför att musiken spelar en stor roll vid de kyrkliga handlingarna och vill understryka den levande musikens stora värde. Men precis som motionärerna, ser utskottet att det är angeläget att kyrkan också kan gå människor till mötes när de har önskemål om att använda inspelad musik.

Utskottet ser positivt på ett nationellt avtal med Stim och anser att det är viktigt att ett nytt avtal tar hänsyn till användningen av strömmande musik från internet. Eftersom en avtalsprocess med Stim redan är i gång där man bl.a. har som mål att komma överens om hanteringen av streamingtjänster och eftersom ett avtal förväntas vara klart under hösten 2017 anser utskottet att motionen är besvarad.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:10

Kristna bönder och livsmedelsförsörjningen

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2017:58 om handlingsprogram för påverkansarbete tillsammans med organisationen Sveriges kristna bönder rörande svensk livsmedelsproduktion, och om aktiviteter på Tacksägelsdagen i syfte att öka konsumentmedvetandet beträffande svenskproducerad mat. Utskottet anser inte att en eventuell dialog i ämnet ska begränsas så som motionären föreslår och anser att Tacksägelsdagen sedan länge har en stark ställning som en dag för att uppmärksamma skördetiden. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:58, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:58, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2017:58 av Stefan Aro, Kristna bönder och livsmedelsförsörjningen

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta dialog med Sveriges kristna bönder för att utforma ett nationellt handlingsprogram för Svenska kyrkans påverkansarbete i syfte att stödja svensk livsmedelsproduktion.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inspirera församlingarna i Svenska kyrkan till att använda Tacksägelsdagen åt att tacka Gud för skörden och bönderna och för att öka konsumentmedvetandet beträffande svenskproducerad mat.

Bakgrund

Frågan om livsmedelproduktion är i flera avseenden en del av hållbarhets- och klimatfrågor och som sådan ingår den i Svenska kyrkans hållbarhetsarbete. Det finns en relativt hög medvetenhet på Svenska kyrkans samtliga nivåer om hållbarhetsfrågor och de kommer exempelvis till uttryck genom att man väljer ekologiskt odlade och närproducerade matvaror.

Svenska kyrkans hållbarhetsarbete

Svenska kyrkan har haft ett långvarigt engagemang kring miljö- och hållbarhetsfrågor såväl inom Sverige som inom den världsvida kyrkan. Sedan dryga 30 år har frågan om skapelsens integritet varit en av den internationella ekumeniska rörelsens mer angelägna frågor.

Svenska kyrkan vill i sitt arbete synliggöra och öppna upp för samtal om kopplingen mellan dessa stora globala överlevnadsfrågor och den enskilda människans viktiga vardagsliv och centrala existentiella funderingar om t.ex. mening, makt och vanmakt, hopp, misstro, livskvalitet och samhörighet. I *Biskopsbrev om klimatet*, 2014, valde Svenska kyrkans biskopar att utveckla dessa tankar och därmed sätta klimat- och hållbarhetsfrågor i fokus.

En annan viktig uppgift för Svenska kyrkan är att uppmärksamma hållbarhetstanken som en grundläggande värdering och tydliggöra klimatförändringarnas konsekvenser för utsatta människor i fattiga länder, och verka för förändringar genom direkt dialog med beslutsfattare, med folkbildning och i annat opinionsarbete.

2008 antog kyrkostyrelsen ett positionspapper i klimatfrågan. Det lade grunden för det fortsatta påverkansarbetet om utvecklingsaspekterna på klimatfrågan. Genom att mobilisera stöd för en kraftfull och solidarisk klimatpolitik på svensk såväl som internationell nivå vill Svenska kyrkan bidra genom att främja en djupgående förståelse för de utmaningar som klimatförändringarna ställer människor inför, stödja fattiga människor som drabbas av klimatförändringarna och stimulera människor till att förändra sin livsstil.

Agenda 2030

I september 2015 antog världens ledare, genom FN, 17 globala utvecklings- och hållbarhetsmål som gäller för alla länder. Det är en global agenda som ska uppfyllas 2030 – därför kallas den Agenda 2030.

Det finns mål för bland annat minskad fattigdom, minskad ojämlikhet inom och mellan länder, genusrättvisa, vikten av att minska klimatförändringarna, för hållbar produktion och konsumtion, för vatten, skog, hav och biologisk mångfald.

Den nationella nivån har uppvakttat statsråd och deltagit i ett flertal processer och möten kring Agenda 2030. Under hösten 2017 genomförs en initial kartläggning, på Svenska kyrkans samtliga nivåer, av det arbete som sker som relaterar till målen i Agenda 2030.

Jordbruket i klimatomställningen

Svenska kyrkan har inom ramen för det internationella arbetet upprepade gånger uppmärksammat hur jordbruket i stora delar av världen påverkas negativt av klimatförändringen. Och omvänt har man även uppmärksammat jordbrukets påverkan på klimatet och hur man kan agera för att minska jordbrukets klimatpåverkan (*Jordbruket i klimatomställningen, utmaningar och möjligheter* Rapport 9 2015).

Samarbete för påverkan

Innehållet i svensk jordbrukspolitik är nära kopplat till en jordbrukspolitik som är gemensam för EU. Det som EU förhandlar och gemensamt kommer överens om sker i samråd med svenska politiska och andra företrädare. Jordbrukspolitiken är ett av de största gemensamma politikområdena inom EU och den påverkar svenska förutsättningar och villkor. För att påverka den inhemska jordbrukspolitiken innebär det i praktiken att man behöver driva ett sådant policyarbete på EU-nivå.

Den nationella nivån letar ofta vägar till samarbete med andra trossamfund och organisationer både i sitt policyarbete och andra verksamheter. Svenska kyrkan arbetar tillsammans i Sveriges kristna råd (SKR) med klimat och hållbarhetsfrågor. Skriften *Vårda den skapelse Gud älskar* som utgavs 2013 är ett dokument där Sveriges kristenhet tillsammans understryker vikten av att arbeta för en hållbarare värld.

Svenska kyrkan verkar även inom ramen för Kyrkornas världsråd som har så kallad konsultativ status till FN och deltar som NGO-representant vid förhandlingar som sker inom ramen för klimatkonventionen.

I enstaka frågor finns en praxis att arbeta med olika organisationer som har bäst förutsättningar att föra frågan framåt och där man hittar en samsyn i frågan.

Uppmärksamma hållbarhet i gudstjänsten

Skapelsetid är ett gemensamt ekumeniskt initiativ där kyrkor och samfund i Europa visar hur viktigt det är att i gudstjänsten lyfta frågor som rör vårt förhållande till skapelsen. *Skapelsetid* infaller från första söndagen i september till och med den andra söndagen i oktober.

SKR uppmanar alla kyrkor och samfund i Sverige att under denna period låta gudstjänster bli till uttryck för ett miljö- och hållbarhetsengagemang och tillhanda-håller material:

(www.skr.org/verksamheter/verksamhetsomraden/boneperiod-for-skapelsens-bevarande/gudstjanst).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:58.

Utskottet instämmer med motionären att bönders arbete med livsmedelsproduktion är viktigt och nödvändigt. Utskottet noterar att organisationen Sveriges kristna bönder är en av många livsmedelsaktörer i Sverige och anser inte att en eventuell dialog i ämnet ska begränsas till den organisationen. Om frågan skulle bli aktuell att driva anser utskottet att samarbetet bör ske på en större arena.

Utskottet vill betona att många församlingar sedan lång tid uppmärksammar skördetiden på Tacksägelsedagen. Utskottet hänvisar även till materialet *Skapelsetid* som tagits fram genom ett ekumeniskt initiativ och som beskrivs i bakgrundstexten ovan. Detta är ett inspirationsmaterial på samma tema som motionären efterlyser.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet att motionen i dess helhet ska avslås.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurður Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Elisabeth Kullenberg, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Kjell Petersson, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:11

Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:94 om poddsända gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats. Utskottet ser att en satsning på att tillgängliggöra gudstjänster och andakter som poddsändningar ligger väl i linje med nationella nivåns nuvarande arbete och menar att arbetet med att tillgängliggöra och samordna arbetet kan skötas av den nationella nivån. Utskottet tror även att det är bra med gemensam plattform, struktur, lagring och distribution för poddsändningar och föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:94, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:94, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:94, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2017:94 av Hans-Olof Andrén, Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra svenskkyrkliga poddradiogudstjänster varje söndag och helgdag.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra dagliga svenskkyrkliga poddradioandakter.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillhandahålla församlingarna plattform, struktur, lagring och distribution för poddradioverksamhet.

Bakgrund

Kyrkan har en lång tradition av att använda sig av nya kommunikationstekniska lösningar för att nå ut till nya målgrupper och för att hålla kontakt med olika delar inom kyrkan. De senaste tio åren har det främst handlat om att följa med i utvecklingen inom sociala medier, ökningen av användandet av mobila enheter, smarta telefoner och streamade ljudfiler via podcast.

Podcast eller poddsändningar är ljudfiler som kan laddas ner till en dator eller telefon och skiljer sig från andra sätt att tillhandahålla ljudfiler genom att RSS-flöden används för ändamålet. Det betyder att filerna laddas ner automatiskt när ett nytt avsnitt publiceras och att filerna samlas och lättare kan hittas av användare. Den stora

fördelen med poddsändningar jämfört med andra ljudmedier är att det innebär i princip att man kan lyssna var och när man vill.

Tekniken som behövs för poddsändning är idag billig. Det räcker i princip med ett par mikrofoner och en smartphone eller dator. Beroende på antal mikrofoner och önskad ljudkvalitet ligger startkostnaden idag för ett grundpaket mellan ca 2 000 och 10 000 kronor.

Sedan tillkommer också kopplingen till en plattform där poddsändningsfilen publiceras för spridning via t.ex. Itunes som, t.ex. Libsyn, detta kostar ca 5 US dollar per månad.

Idag finns det ett 20-tal poddar som produceras inom Svenska kyrkan främst av olika församlingar. Den nationella nivån producerar ärkebiskopens podcast ”Prata till punkt med ärkebiskopen”. Där ärkebiskopen samtalar med olika människor om aktuella frågor.

Strategi för digital närvaro

I mars 2013 antog kyrkostyrelsen en strategi för digital kommunikation och närvaro. Strategin lyfter fram att Svenska kyrkans digitala kommunikation ska vara aktiv, transparent, lyhörd och se varje människa. Den fastslår även att Svenska kyrkan ska arbeta aktivt med att ta fram och använda verktyg för att utföra de grundläggande uppgifterna även på digitala arenor.

Den digitala strategin betonar vikten av att vara kyrka på nätet och pekar på vikten av tillgänglighet.

Svenska kyrkan ska finnas där människor finns och vara tillgänglig de tider på dygnet då människor har behov av kyrkan. Personliga möten kan uppstå på många platser, exempelvis via sociala medier. Därför prioriteras kommunikation som möjliggör dialog och skapar engagemang. Svenska kyrkan har en hög ambition när det gäller tillgänglighet avseende till exempel: Språk, barn och unga, funktionsnedsättning, tid på dygnet och teknisk plattform

I strategin finns även övergripande vägval för externwebb, internwebb och sociala medier och den uttrycker en målbild gällande ansvarsfördelningen av digital kommunikation mellan kyrkans nivåer. Där föreslås att församlingen ska ansvara för att finnas närvarande på nätet via webbplats, intranät och sociala medier. Vidare föreslås att den ska bidra till helheten och delta i gemensamma satsningar via stift eller den nationella nivån.

Stiftet föreslås erbjuda församlingarna fortbildning, information och inspiration inom webb, intranät och sociala medier. Vidare föreslås att det ska samordna och marknadsföra gemensamma satsningar inom webb, intranät och sociala medier samt bidra till helheten och delta i gemensamma satsningar från den nationella nivån.

Den nationella nivån föreslås ansvara för att utveckla gemensamma system och arbetssätt för webb, intranät och sociala medier. Vidare att den ska utveckla system för insamling, erbjuda omvärldsspaning, analys och erfarenhetsutbyte samt ha regelbunden dialog med stiftet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

I Kyrkolivsutskottets betänkande 2004:7 behandlades motion 2004:76 *Svenska kyrkans närvaro på nätet* i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att ta fram en projektplan och starta ett flerårigt projekt som kan samordna Svenska kyrkans närvaro på nätet. Utskottet angav i sitt betänkande att Svenska kyrkan måste finnas där människorna finns oavsett om det är fysiskt, på internet, i radio eller TV.

Men till skillnad från motionären som föreslog att Svenska kyrkan ska ta fram underlag för egen radio- och TV-kanal, menade Kyrkolivsutskottet att Svenska kyrkan bör samverka med befintliga kanaler. Med den strategin ökar kyrkan bäst sin möjlighet att vara en öppen folkkyrka som kommunicerar med människor oavsett om de är engagerade, kritiska eller tvivlande. Utskottet bejakade samtidigt intentionerna i motionen, om att samordna Svenska kyrkans närvaro på nätet, och föreslog därför att kyrkomötet skulle besluta att den redan pågående utredningen om samarbete med Lunarstorm även skulle omfatta en strategi för Svenska kyrkans närvaro på nätet. Kyrkomötet följde utskottets förslag till beslut.

I Kyrkolivsutskottets betänkande 2006:8 behandlades två motioner om fler gudstjänster och kristna program i Sveriges television och i Sveriges radio (2006:43 och 44) Utskottet menade att det är angeläget för hela kristenheten att gudstjänster och kristna program sänds i både radio och tv. Därför föreslog utskottet att kyrkomötet skulle uppdraga åt kyrkostyrelsen att via Sveriges kristna råd åter aktualisera religionens roll och plats i public service. Vilket också blev kyrkomötets beslut.

Under kyrkomötet 2009 behandlades tre motioner (2009:52, 57 och 78) i Kyrkolivsutskottets betänkande 2009:2, *Svenska kyrkans närvaro på internet.*,

I samtliga motioner betonades behovet av att öka Svenska kyrkans närvaro på internet, genom att projektera för en interaktiv mötesplats, genom att tillsätta en utredning om hur ”Jourhavande nätpräst” kan utformas och genom att ta fram riktlinjer alternativt policy för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro online. Utskottet delade motionärernas uppfattning att Svenska kyrkans närvaro på internet behöver utvecklas och samordnas.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att med anledning av motion 2009:52 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att skyndsamt införa en öppen interaktiv mötesplats som Svenska kyrkan erbjuder och tar ansvar för.

Senast som frågor om Svenska kyrkan på nätet var uppe till behandling var under 2014 års kyrkomöte. Kyrkolivsutskottet behandlade då en motion 2014:72 *Webbsända gudstjänster*. Utskottet konstaterade att arbete redan pågår men föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster. Kyrkomötet följde utskottets förslag till beslut. Under 2017 planeras uppdraget vara slutfört då ny teknik finns på plats och upphovs- och rättighetsfrågorna utredda.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2017:94.

Utskottet konstaterar med glädje att Svenska kyrkan följer med i teknikutvecklingen och ser att en satsning på att tillgängliggöra gudstjänster och andakter som poddsändningar ligger väl i linje med strategin för digital närvaro.

Poddsändningar är en enkel och förhållandevis billig teknik som många församlingar kan använda sig av. Utskottet menar att motionens förslag om att tillgängliggöra poddsända gudstjänster och dagliga andakter mer handlar om att uppmuntra och samordna än att producera och ser inga hinder att detta kan skötas av den nationella nivån. Utskottet anser att det är bra med gemensam plattform, struktur, lagring och distribution för arbetet och menar att det är viktigt att poddsända gudstjänster och andakter även finns tillgängliga där andra poddsändningar finns och inte enbart på Svenska kyrkans hemsida.

Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motionen i sin helhet.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:12

Läsbarhet och den grafiska profilen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:157 om läsbarhet och den grafiska profilen. Utskottet håller med motionären om att det är viktigt med god läsbarhet och att möjliggöra för så många som möjligt att ta del av information från Svenska kyrkan men är tveksam till om det behövs ett speciellt projekt kring detta. Frågan ryms inom ordinarie kommunikationsarbete. Inom ramen för Svenska kyrkans grafiska profil ges redan idag utrymme för att ta hänsyn till läsbarhet utifrån syfte målgrupp och kontext. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:157.

Motionens förslag

Motion 2017:157 av Sofija Pedersen Videke, Läsbarhet och den grafiska profilen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att starta ett projekt om läsbarhet vid användning av Svenska kyrkans grafiska profil.

Bakgrund

Svenska kyrkans grafiska profil togs fram under 2004 och beslutades av kyrkostyrelsen i mars 2005. Den är bindande för nationell nivå och erbjuds att användas för stift och församlingar. Bakgrunden var att efter beslutet om ändrad relation mellan Svenska kyrkan och staten fanns det behov av att bli tydligare i kommunikationen och använda en gemensam avsändare för att visa på att de olika delarna av Svenska kyrkan hörde samman. Före år 2000 använde Svenska kyrkan över 4 000 olika varumärken och avsändare i sin kommunikation.

Den profil som fanns fram till 2005 gällde huvudsakligen endast nationell nivå, men den hade inget tydligt reglemente och efterföljdes inte i någon större utsträckning. Den nya gemensamma grafiska profilen tar sin utgångspunkt i Svenska kyrkans kommunikativa kärnvärden: närvaro, öppenhet och hopp och vill komma bort från den myndighetskyrka som Svenska kyrkan varit tidigare. Den grafiska profilen är tillgängligare och rundare i sitt uttryck, logotypen har mjukare former. Även kronan i logotypens sköld byttes ut med bland annat samma syfte. Från S:t Eriks krona i den gamla skölden till Kristi segerkrona i den nya vilken har en enklare och öppnare form.

Idag använder ca 1 000 enheter i Svenska kyrkan den gemensamma logotypen och den gemensamma grafiska profilen. Under 2016 gjordes en uppdatering då några nya

varianter av logotyp togs fram och några av färgerna justerades. Huvudanledningen till denna uppdatering var att komplettera med grafiska riktlinjer för webb och sociala medier.

Svenska kyrkans grafiska profil är inte heltäckande utan användandet av den behöver präglas av förnuft och känsla som ett komplement till de regler som finns. Syfte, målgrupp, läsbarhet och kontext måste tas med i bedömningen. Att använda alla fälten i exempelvis visitkortsmallen är inte bindande, vill man ta bort något som känns överflödigt går det bra.

Visitkort är oftast ett mindre kort av kartong med ägarens namn, samt vanligen även adress och annan kontaktinformation. Tycker man att det blir för mycket text på liten yta kan man, inom profilens rāmärken, reducera textmängden eller om det bedöms rekommendabelt för den aktuella målgruppen kan formatet vara större.

Den grafiska profilen lyfter fram den röda identitetsfärgen men eftersom rött ibland kan upplevas svåräst har det på senare år i rekommendationerna från nationell nivå sagts att det går lika bra att använda svart om man bedömer det som mer lättäst.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:157.

Utskottet håller med motionären om att det är viktigt med god läsbarhet och att möjliggöra för så många som möjligt att ta del av information från Svenska kyrkan men är tveksam till om det behövs ett speciellt projekt kring detta. Frågan rymms inom ordinarie kommunikationsarbete. Inom ramen för Svenska kyrkans grafiska profil ges redan idag utrymme för att ta hänsyn till läsbarhet utifrån syfte målgrupp och kontext Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:13

Pride-rörelsen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:146, som handlar om att utreda negativa, farliga och problematiska tendenser som sammanhänger med Svenska kyrkans engagemang och delaktighet i Pridefestivaler runt om i landet.

Utskottet menar att Svenska kyrkans engagemang och delaktighet i Pridefestivaler är bra och viktigt. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:146.

Motionens förslag

Motion 2017:146 av Axel W Karlsson, Pride-rörelsen

Kyrkomötet beslutar att uppdraga till kyrkostyrelsen att utreda negativa, farliga och problematiska tendenser som sammanhänger med den s.k. Pride-rörelsen i den etiska vaksamhetens intresse.

Bakgrund

Stockholm Pride är Nordens största pridefestival sedan 1998 och arbetar för att synliggöra hbtq-frågor och skapa en frizon för homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner och de könsuttryck som finns inom hbtq-rörelsen. Allt arbete med festivalen sker på volontär basis.

Föreningen Stockholm Pride är en ideell och medlemsstyrd organisation för alla som delar föreningens värdegrund. Föreningens styrelse utses av medlemmarna på årsmötet, vanligtvis efter förslag från valberedningen. Styrelsen ansvarar för verksamheten mellan årsmöten och rekryterar en festivalledning. Värdegrunden omfattar värderingar som alla verksamma inom föreningen ska känna till och följa, liksom alla externa aktörer som på olika vis medverkar i festivalen. Föreningen Stockholm Prides värderingar:

1 § Föreningen *Stockholm Pride* ställer sig bakom Europeiska konventionen om Skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

2 § Föreningen *Stockholm Pride* arbetar för att stärka hbtq-personers rättigheter och tar aktivt avstånd från all form av diskriminering som exempelvis rasism, sexism, homofobi och transfobi.

3 § Föreningen *Stockholm Pride* solidariserar sig med andra rörelser som riskerar diskriminering och förtryck, och som verkar i samma anda som Stockholm Pride.

4 § Föreningen *Stockholm Pride* är öppen för alla som delar ovanstående värderingar.

Stockholm Pride har sedan flera år tillbaka ett solidaritetsarbete för att stödja Pride-festivaler utanför Sverige som själva inte har möjlighet att genomföra sitt firande, eller andra aktiviteter, utan ekonomiskt eller politiskt stöd. Pengar till ändamålet samlas i Stockholm Prides internationella solidaritetsfond.

De stift och församlingar som på olika sätt väljer att medverka i Pridefestivalen uppfattar den som en glädjefylld och färgglad manifestation av kärlek och frihet, samt en demonstration för allas rätt att älska den man vill.

Svenska kyrkan stödjer hbtq-rörelsens arbete för lika behandling bland annat genom utbildningsatsningen Regnbågsnyckeln. Ett uppdrag som beslutades av 2013 års kyrkomöte, KmSkr 2013:19 *HBT-certifikat*.

Svenska kyrkans förhållningssätt i frågor som rör sexualitet, normer och värderingar, har både genomlysts och diskuterats i Svenska kyrkan sedan lång tid tillbaka. Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2009:6 *Vigsel och äktenskap* visar att arbetet varit omfattande och involverat ett stort antal människor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:146.

Utskottet menar att det är bra och viktigt att Svenska kyrkan engagerar sig för att stärka hbtq-personers rättigheter.

Utskottet poängterar att Svenska kyrkans engagemang i Pride är betydelsefullt även i en internationell kontext där många hbtq-personer upplever diskriminering och hot. Därför föreslår utskottet att motion 2017:146 ska avslås.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsen, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:14

Svenska kyrkans mångfald

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2017:75 om samtal och överenskommelser med inomkyrkliga rörelser och 2017:155 med förslag att kyrkostyrelsen ska tillsätta dels en kriskommission, dels en försoningskommission.

Utskottet föreslår avslag på motion 2017:75 bland annat med hänvisning till Läronämndens yttrande att kyrkan är en trosgemenskap och att tron kan ta sig olika uttryck. Frågan om kyrkans enhet som en försonad mångfald löses inte genom formella överenskommelser. Utskottet föreslår även avslag på motion 2017:155. Möten och dialog är vägen framåt men utskottet är inte övertygat om att de kommissioner som föreslås är bästa sättet att uppnå vad motionärerna önskar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:75.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:155, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:155, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2017:75 av Bertil Olsson, Bevara kyrkans mångfald

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inleda samtal med inomkyrkliga rörelser om överenskommelser som ger dessa rörelser fortsatt hemortsrätt inom Svenska kyrkans ram.

Motion 2017:155 av Bertil Murray m.fl., Försoningskommission och kriskommission

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en kriskommission.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en försoningskommission.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2017:75 i Ln 2017:8y, *bilaga*.

Bakgrund

Antalet medlemmar i Svenska kyrkan har minskat sedan år 2000. De huvudsakliga förklaringarna till den utvecklingen är att äldre medlemmar dör utan att det tillkommer

lika många nya medlemmar genom dopet. Sedan 1986 föds ingen till medlemskap i Svenska kyrkan, utan föräldrar väljer detta åt sina barn. Den andra orsaken är att invandring ökar folkmängden och bidrar till ett mångreligiöst Sverige och att den procentuella andel av folkmängden som är medlemmar i Svenska kyrkan därmed sjunker. Detta är ingenting som startade vid millennieskiftet utan Svenska kyrkan har successivt blivit mindre sedan 1950-talet med några promille eller någon procent per år. I de prognoser som tagits fram av kyrkokansliet beräknas 45 procent av svenska folket vara medlemmar i Svenska kyrkan 2030.

Även antalet dop, konfirmationer, vigslar och gudstjänstbesök minskar (se Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2017:1 om medlemsstrategi).

Det finns regionala och lokala undantag från denna utveckling. I boken *Församlingar mot strömmen*, utgiven av Svenska kyrkan, beskrivs befolkningsomflyttningar inom Sverige och kyrksamheten som faktorer för de regionala och lokala skillnaderna. De församlingar som har ökat antalet medlemmar återfinns i ett tiotal storstadsnära kommuner där befolkningen i sin helhet ökade mycket kraftigt under samma tidsperiod. Kyrklig tradition kan vara orsaken till att det är färre gudstjänstbesökare i Mälardalen och Bergslagen än i delar av Götaland, samt särskilt i delar av Växjö, Skara och Göteborgs stift

Svenska kyrkan är en kyrka med stor mångfald och som rymmer olika kyrkotraditioner inom sig. I Svenska kyrkans långa historia har teologiska ståndpunkter formulerats utifrån olika epokers särskilda förutsättningar, för att sedan ofta kritiserats av grupper i senare epoker.

Svenska kyrkans mångfald

Det vi idag kallar civilt samhälle av myndiga medborgare som tar ansvar för sin gemensamma tillvaro har en lång förhistoria. Övergången från oreflekterad undersåtlighet till medveten medborgerlighet är lång och tog sina första uttryck inom kyrkan i form av att individer medvetet började bejaka sin egen tro i ömsesidig gemenskap. Den lutherska pietismens genombrott under sent 1600-talet kan ses som en prototyp för denna historiska förändring. Här blev Luthers lära om det allmänna prästadömet viktig. Historikern Hanne Sanders ser tre historiska steg i den nordiska utvecklingen av väckelsens individualism till nya gemenskapsbildningar. I en första historisk fas höll sig väckelsen kvar inom kyrkan, men ville ha rätten att utifrån individuell övertygelse välja egen präst. Det andra stadiet bestod av att man också ville acceptera förkunnare utanför prästeståndet. Det tredje stadiet blev ett församlingsväsende där både förkunnelse och sakramentsförvaltning hörde hemma i den väckta kretsen.

Det första stadiet representeras i Sverige historiskt sett av västsvenska väckelser och norrländska laestadianska väckelser. Schartauaner var rebeller på sin tid när de gick till andra sockenkyrkor för att höra de präster de själva föredrog. Då denna väckelse innebar ett tidigt ”individblivande” inom kyrkan kom de dock ändå att starkt knyta till bestående kyrklig ordning. Att bygga församlingshem blev exempelvis onödigt för en schartauan, individen bejakades inom de gamla kyrkoväggarna. Gemenskaper utanför kyrkans murar behövde inte formuleras. De tidiga väckelserna var först ut med att bejaka individen på modernt sätt. Just denna tidighet innebar dock paradoxalt nog på sikt att dessa rörelser allt mer klassades som konservativa under andra hälften av 1800-talet.

Det andra stadiet enligt Sanders schema representeras i Sverige av Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen (EFS). Denna organisering av individer är typisk för det associationsväsende som var rådande under mitten av 1800-talet, då det var vanligt med associationer för att hålla samman samhällets gamla institutioner.

Det tredje stadiet av nytt föreningsskapande helt utanför sockenkyrkans väggar representeras av de frikyrkor som organiserade sig i Sverige under sent 1800-tal. Folkrörelsernas tid var här. Svenska Missionsförbundet bröt sig ur EFS 1879 för att bilda självständiga församlingar. Under 1880-talet fortsatte denna trend. Nu tog sig organiseringen även former utanför den kristna trons självklarhet. Här skulle vi kunna tala om ett fjärde steg. Nykterhetsrörelser och arbetarrörelser väckte människor till självständiga gemenskaper utanför både sockenkyrka och friförsamling.

Typiskt för ovanstående förändring är att senare gemenskaper distanserat sig från de äldre, och de äldre har tagit avstånd från de senare. Ömsesidig obegriplighet har härskat, men mycket få försök har gjorts för att inkludera alla i en gemensam berättelse/ram. Ett dramatiskt exempel har vi i den s.k. kyrkonazismen som hade förankring i vissa västsvenskt kristna opinioner. Dessa kretsar var i regel inte antisemiter, men drömde sig tillbaka till ett samhälle före 1850. Nazismens bortsopande av folkrörelserna skulle ju kunnat ha återskapat ett sådant tillstånd, vilket framstod som lockande. Senare folkrörelser har sällan intresserat sig för de historiska erfarenheter som traderats i de äldre väckelserna. Ofta har de avfärdats pga. konservativ syn på församling eller ämbete. Regelrätta samtal har sällan förekommit.¹

Sannings och försoningskommission

Sannings och försoningskommission är ett begrepp som används vid utredningar av oegentligheter i det förflutna så att en försoning ska kunna ske. Förebilden är oftast den sannings och försoningskommission som bildades i Sydafrika efter apartheid och som leddes av ärkebiskop Desmond Tutu. Där fick de som ansåg sig vara offer för våld under apartheidtiden ge sin berättelse inför kommissionen och de som varit våldsutövare fick ge sina vittnesmål och be om amnesti.

Tidigare samtal inom Svenska kyrkan

Under KG Hammars tid som ärkebiskop gjordes dock ett tämligen unikt försök att öppna upp för samtal om det gemensamma utanför konfliktpunkterna (i detta fall ämbetsfrågan). Tanken var att lösa upp det ömsesidiga missförståndet. Försöket väckte dock stark kritik från en kyrkomötesledamot, som 2003 avfärdade alla försök att samtala med kvinnoprästmotståndare. KG Hammar replikerade:

Kyrkan behöver skapa samtalsforum där människor kan mötas i tillit till varandra och där kyrkan ger rum för en mångfald av åsikter. Inom kyrkostyrelsen har det förts resonemang kring hur man ska kunna åstadkomma ett nytt läge i kyrkan, kanske har vi brustit i fantasi att åstadkomma detta.

---

¹ Källor: Sanders, Hanne 1995 Bondevækkelse og sekularisering. En protestantisk folkelig kultur i Danmark og Sverige 1820–1850. Studier i stads och kommunhistoria / 12. Diss Stockholm. Stockholm

Receptiv ekumenik

Det finns flera metoder för att arbeta med försoningsprocesser. I Sverige pågår ett nystartat projekt där receptiv ekumenik fungerar som ledande metod. Projektet drivs av den missionsteologiska arbetsgruppen vid Sveriges kristna råd och Svenska missionsrådet. Det är upplagt som en pilgrimsvandring, där de medverkande träffas på centrala platser för de olika kyrkofamiljerna för att lära av varandra kring frågan om mission.

Receptiv ekumenik är en gren av den spirituella ekumeniken. Receptiv ekumenik utgår från en grundläggande princip, som innebär att vända på frågan om vad troende från andra traditioner kan lära av den egna traditionen. Den vägledande frågan är vad man själv, med integritet, kan ta emot och lära av andra. I grunden handlar den receptiva ekumeniken om ett självkritiskt lärande, där den andres gåvor står i centrum. Samtidigt vägleds den av övertygelsen om att det ekumeniska lärandet bidrar till att berika, inte till att förminska, den egna traditionen. Receptiv ekumenik anses kunna skapa resurser för fred i det kris- och konfliktdrabbade globala samhället.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Vid 2001 års kyrkomöte behandlade Ekumenikutskottet en motion 2001:9 om minoriteternas fortsatta ställning i Svenska kyrkan. Ekumenikutskottet anger i sitt betänkande 2001:6 att det inte kunde se att det fanns anledning till officiella överläggningar utan snarare handlar det om förtroendefulla personliga samtal och mötesplatser. För att finna nya modeller, som inte är bundna i traditionella organisationsstrukturer, utan snarare är nätverk och samtalsfora för utbyte av erfarenheter mellan olika traditioner inom Svenska kyrkan anser utskottet att det krävs fantasi. På samma sätt som vad gäller Svenska kyrkans arbete inom den ekumeniska rörelsen är målet en enhet i försonad mångfald, även inom den Svenska kyrkan. Därför föreslog utskottet att motionen skulle avslås men att kyrkomötet med anledning av motionen skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att på det sätt styrelsen finner bäst, ta initiativ till samtal, som ett led i arbetet på fördjupad delaktighet. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen inbjöd i slutet av 2002 till sådana samtal och under åren 2003–2005 träffades nio grupper över hela landet med sammanlagt ett 80-tal deltagare för samtal om Enhet i mångfald, om grundläggande trosfrågor och möjligheterna till samexistens i delar där man tolkar och tror olika. Varje grupp leddes av en ledamot ur kyrkostyrelsen. I återrapporteringen till kyrkomötet KsSkr 2006:3 beskrivs samtalen som betydelsefulla och många deltagare har fått en fördjupad vilja till enhet i mångfald, där mångfalden inte är ett hinder utan en tillgång.

Vid 2003 års kyrkomöte behandlades en motion 2003:80 om likabehandling av fromhetsinriktningar i Svenska kyrkan. Motionären föreslog att kyrkostyrelsen skulle få två utredningsuppdrag avseende vissa fromhetsriktningars ställning i Svenska kyrkan samt att kyrkomötet skulle uttala som sin mening att de gammal- och högkyrkligt troende är en värdefull del av kyrkans gemenskap. Tillsyns- och uppdragsutskottet ansåg inte att det fanns något skäl för att vidta de föreslagna åtgärderna och föreslog därför i sitt betänkande TU 2003:16 att motionen skulle avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Till 2008 års kyrkomöte kom det in en motion 2008:12 om inomkyrklig reflektion om vår folkkyrka. Motionärerna föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att bjuda in inomkyrkliga grupper till en dialog i syfte att erkänna, synliggöra och stärka deras roll i Svenska kyrkan. Motionen behandlades av Kyrkolivsutskottet. Utskottet anger i sitt betänkande KI 2008:7 att det ser det ideella engagemanget som något positivt som kan inspirera Svenska kyrkan som helhet. Dock ansåg utskottet att det

inte går att erkänna eller göra överenskommelser med alla organisationer och nätverk. Däremot bör kyrkostyrelsen kontinuerligt fortsätta att föra en dialog och där det är meningsfullt att utvidga dialogen till ett samarbete. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet avslög motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:75.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:155, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:155, punkt 2.

Utskottet tycker det är viktigt att bevara mångfalden inom Svenska kyrkan men är tveksamt till formella överenskommelser med olika inomkyrkliga grupperingar. Öppna samtal och mötesplatser för olika grupperingar liksom för individer med skilda uppfattningar är viktiga för enhetens bevarande. Utskottet instämmer i Läronämndens yttrande om att kyrkan är en trosgemenskap och tron kan ta sig olika uttryck. Man kan ha skilda uppfattningar i många frågor och ändå tillhöra Svenska kyrkan. Frågan om kyrkans enhet som en försonad mångfald kan inte lösas genom formella överenskommelser. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2017:75.

Vad gäller motion 2017:155 punkt 1 om kriskommission är utskottet tveksamt till om en nationell kriskommission är det bästa sättet att uppnå det motionärerna vill och betonar, liksom i behandlingen av medlemsstrategier, vikten av att församlingarna arbetar med lokal verksamhetsutveckling.

Utskottet ser att möten och samtal är viktiga inom Svenska kyrkan och delar intentionerna i 2017:155 andra punkt, Utskottet gläds där det finns en önskan från inomkyrkliga rörelser att bidra till och verka inom Svenska kyrkan, som t ex EFS, Evangelisk luthersk mission-Bibeltrogna vänner, Nordöstra Smålands missionsförening, Kyrkliga förbundet, Arbetsgemenskapen kyrklig förnyelse, Oasrörelsen samt den laestadianska väckelsen. Dialog är vägen framåt och utskottet uppmuntrar till att det inbjuds till samtal och att dialogen fortsätter på alla nivåer inom kyrkan men anser inte att just en försoningskommission är den bästa vägen. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2017:155 punkt 1 och 2.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Elisabeth Kullenberg, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Katarina Glas, Kjell Petersson, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2017:8y

Bevara kyrkans mångfald

Läronämndens yttrande över motion 2017:75

Läronämnden har tidigare yttrat sig i Ln 1998:8y angående ett inomkyrkligt ekumeniskt program:

Inom Svenska kyrkan finns en stor variationsrikedom. Det är oundvikligt att denna också förorsakar problem. Läronämnden vill betona skillnaden mellan enhet och enhetlighet. Enheten kan bevaras, trots att Svenska kyrkan inte är enhetlig. Öppna samtal och mötesplatser för olika grupperingar liksom för individer med skilda uppfattningar är viktiga för enhetens bevarande. Kyrkan är en trosgemenskap. Tron kan ta sig olika uttryck. Man kan ha skilda uppfattningar i många frågor och ändå tillhöra Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans andliga mångfald är en levd verklighet i församlingar och stift. Att Svenska kyrkan ingår överenskommelse med en rörelse inom kyrkan sker endast undantagsvis som del i en unik process. Frågan om kyrkans enhet som en försonad mångfald kan inte lösas genom formella överenskommelser.

Uppsala den 31 augusti 2017

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Ann-Katrin Bosbach, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:15

Svenska kyrkan som kulturbärare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:80 om Svenska kyrkan som kulturbärare. Utskottet konstaterar att mycket arbete redan idag sker på samtliga nivåer inom kyrkan på kulturområdet. Utskottet tror inte på en arbetsgrupp och handlingsplan. I dagsläget räcker de handlingsplaner som finns i församlingarna och det arbetet som sker i stift och på nationell nivå. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2017:80.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:80.

Motionens förslag

Motion 2017:80 av Asta Matikainen Lecklin och Anna-Karin Westerlund, Svenska kyrkan som kulturbärare

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen undersöka möjligheten att bilda en arbetsgrupp för att tydliggöra och uppmuntra Svenska kyrkans roll som kulturbärare i vårt samhälle och upprätta en handlingsplan för detta.

Bakgrund

Svenska kyrkan är med sina församlingar, stift och gemensamma nationella nivå en av Sveriges största kulturaktörer och har idag en omfattande verksamhet då det gäller det kyrkliga kulturarvet. Kulturarv innefattar fysiska miljöer och föremål, men också företeelser som tankar, föreställningar, seder och bruk. Det finns både en tidsdimension och en social dimension i ordet ”arv”, dvs. det förutsätts att det är något vi ärver från tidigare generationer eller att det traderas mellan människor idag. Utan det av människan skapade och tänkta – inget kulturarv. Kulturarvet står i direkt beroende av ett kontinuerligt kulturskapande. Det som är kultur idag, är kulturarv när det förmedlas mellan människor i morgon.

Svenska kyrkan har genom århundradena spelat en viktig roll som kulturbeställare, t.ex. genom byggnader, föremål och musik, och kulturskapare – en roll som är lika viktig idag. Kyrkan är också närvarande i princip hela landet. På mindre orter utan teater, biograf och konsertlokaler kan församlingen, eventuellt tillsammans med bibliotek och lokala teater- och konstföreningar, stå för hela utbudet av kultur.

Svenska kyrkan är landets största konsertarrangör och många svenskar möter den levande musiken genom Svenska kyrkans försorg. Detta gäller såväl möjligheten att ta del av konserter och musik i gudstjänsten som den att själv vara med och skapa

musik i till exempel en kör. Genom sitt musikliv bevarar, levandegör och utvecklar kyrkan det musikaliska kulturarvet och bidrar också till en bas för ett kvalificerat samtida musikliv, både genom att bidra med nya verk till repertoaren och, inte minst viktigt, genom utbildning och arbetsmöjligheter för de musikaliska professionerna.

Några av Svenska kyrkans stift är mycket aktiva på området kultur. Ett exempel är Göteborgs stift med Se människan på Bokmässan, Filmpriset Angelos vid Göteborgs filmfestival samt Kultursamverkan Göteborg. Ett annat är Västerås stift som arrangerar den återkommande konstutställningen Sjätte sinnet och ett tredje är Lunds stift som bland annat är engagerade i Barn och ungdomsfilmfestivalen BUFF.

Nationell nivå har enligt kyrkoordningen i uppdrag att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen mellan religion och livstolkning (10 kap. 3 § andra stycket 9). Detta görs på olika sätt. Bland annat genom att i olika sammanhang samla företrädare för kulturliv och teologi och kyrka med syfte att öka kontaktytorna mellan kulturliv och Svenska kyrkan, samt för att bidra till den teologiska reflektionen på området kultur och teologi. Nationell nivå ansvarar, i samarbete med ovan nämnda stift, för Svenska kyrkans program på Bokmässan i Göteborg samt filmjuryarbete och filmpris vid Göteborgs filmfestival och Barn och ungdomsfilmfestivalen i Malmö (Lunds stift) BUFF. Nationell nivå arrangerar vart annat år det stora kyrkomusiksymposiet i Uppsala. Utöver detta ger nationell nivå ekonomiskt stöd till kulturprojekt, genomför fortbildningar i att arrangera och leda författarsamtal och liknande kulturarrangemang och i kyrkorums pedagogik samt deltar i internationella nätverk på området.

Kyrkostyrelsen delar också årligen ut Svenska kyrkans kulturstipendium om sammanlagt 500 000 kronor till stipendiater inom fem konstnärliga områden: litteratur, bild, musik, film och scenkonst.

Svenska kyrkans har i rapporten till regeringen inför kontrollstationsåret 2014, *Ett rum öppet för alla*, utvecklat sin syn på kulturens och kulturarvets betydelse för delaktighet, sammanhållning och skapande. Kulturen och kulturarvet är öppet för alla att dela, eller för att formulera sin egen plats i samtiden och historien. Kulturen och kulturarvet ger möjligheter till möten mellan människor, oavsett trosinriktning och religiösa traditioner.

Svenska kyrkans arbete med kulturarvet rapporteras årligen till regeringen i rapporten *Svenska kyrkans redovisning angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen*. Som framgår av titeln utgår denna från den särskilda överenskommelse som träffats med staten angående kyrkoantikvarisk ersättning och förvaltningen av kulturvärdena. Rapporteringen ger emellertid en bred överblick över det arbete som generellt bedrivs på samtliga nivåer inom Svenska kyrkan i kulturarvsfrågor.

Tidigare behandling på kyrkomötet

I kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen motioner om kyrkans roll som kulturbärande behandlats. Främst inom musiken.

Under 2010 års kyrkomöte behandlades motion 2010:21 Det klingande kulturarvet – vem tar ansvar för det? I motionen föreslås att kyrkostyrelsen ska utreda hur en kyrkomusikalisk fond med uppdrag att utveckla och bevara Svenska kyrkans kulturarv ska utformas. Kyrkolivsutskottet skriver i sitt betänkande KI 2010:4 att Svenska kyrkan har ett stort ansvar för att förvalta och utveckla musiken i kyrkan, men att området bör stödjas på andra sätt än genom en fond. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

I Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2013:14 behandlades motion 2013:89 om Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. I motionen föreslog motionärerna dels att kyrkostyrelsen skulle utreda hur den nationella nivån fortsättningsvis ska ta ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet dels att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. Utskottet menade att Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturlivet kring kyrkomusikens roll i samhället. Kyrkomötet följde utskottets förslag och biföll motionen.

I Organisationsutskottets betänkande O 2014:03 behandlades motion 2014:14 om kulturen som grundläggande uppgift. Utskottet anger i sitt betänkande att de ansluter sig till vad Läronämnden anfört i sitt yttrande över motionen Ln 2014:5y, nämligen bl.a. att kultur får betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna. Utskottet föreslog att motionen skulle avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet att besluta att avslå motion 2017:80.

Utskottet anser precis som motionärerna att kulturen och vårt gemensamma kulturarv är viktiga frågor för Svenska kyrkan. Utskottet kan konstatera att mycket arbete redan idag sker på samtliga nivåer inom kyrkan för att förvalta dagens kulturarv och bidra till morgondagens. Utskottet tror inte på en arbetsgrupp och handlingsplan för detta men på sikt kan det finnas behov av en gemensam kulturpolicy som stöd i församlingarnas arbete. I dagsläget räcker de handlingsplaner som finns i församlingarna och det arbetet som sker i stift och på nationell nivå. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2017:80.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Elisabeth Kullenberg, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Kjell Petersson, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot beslutet. Vi anser att kulturfrågorna har en alldeles för undanskymd roll i Svenska kyrkan och förtjänar en mer seriös och tydlig behandling.

Kulturfrågorna handlar både om det samtida mötet mellan kyrka, kultur och samhälle lika mycket som kulturarvet.

Kyrkostyrelsen bör därför på ett mer strukturellt och organisatoriskt sätt arbeta med kulturfrågor t ex genom en nämnd eller ett råd.

Gunilla Eldebro och Marja Sandin-Wester